

TRIBUNA

REDACTIA
Deak Ferencz-utca nrul 20.
ABONAMENTUL
Pe un an ... 20 cor.
Pe jumătate an ... 10 c.
Pe 1 lună ... 2 c.
Nri de Duminică pe an 4
coroane.
Pentru România și America
10 coroane.
Pentru România și străinătate
100 lei de zi pe an 40 franci.

ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca nrul 20.
INSERTIUNILE
de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.
Manuscripte nu se
înapoiază.
Telefon oraș și comitat 502.

Anul X.

NUMĂR DE DUMINECĂ

Nr. 39.

O notă greșită.

De Ioan Slavici.

Pe la sfârșitul lunei August și în prima jumătate a lunei Septembrie s'a îngrămădit la București multă lume. Au venit acolo rânduri-rânduri, mulți străini de prin țări mai apropiate ori mai depărtate și încă mai mulți Români din toate țările, în care răsună graiul românesc.

E lucru firesc, că unde se adună multă lume e și oare-care îndesuială, iar în îndesuială oamenii se lovesc unii de alții și se ivesc nemulțumiri.

Ori și cât de vii și de legitime ar fi aceste nemulțumiri, pentru noi Români ele se perd în marea mulțumire ce ne cuprinde când ne gândim, că Dumnezeu ne-a ajutat să ajungem zilele, în care s'a dat pe față conștiința unității culturale a neamului nostru cu o putere pentru foarte mulți neașteptată.

Cei ce au fost la București sunt de două feluri: unii străini, iar alții, care au să se socotească și acolo acasă la dâșii. E de sine înțeles, că grija noastră a tuturor eră și trebuia să fie, ca cei străini să nu aibă nici un cuvânt de a se plânge, să se bucure de a fi luat parte la serbările noastre naționale și să ducă cu dâșii cele mai plăcute reamintiri.

Așa a și fost în adevăr.

E deci cu desăvârșire greșită nota, pe care o dau ceice vorbesc despre nemulțumirile unora dintre Români ce au luat parte la serbări.

N'au fost și nu sunt aceste serbări numai ale Bucureștenilor, nici numai ale Românilor din regatul român, și în arenele romane ori în fața bustului lui Traian și a lupoaicei din capitol Români toți, din ori-și-care țară ar fi fost ei, erau și s'au și simțit acasă la dâșii. Numai ceice erau ori se socotiau străini puteau să aibă pretenziuni de oaspeți.

Aceia dintre Români de peste Carpați, de peste Molna, de peste Prut ori de peste Dunăre, care au luat parte la serbări, sunt oameni nevoiți a-și apăra românitatea. Ei în toate clipele vieții lor sunt preocupați de lupta ce li-se impune. Vor fi fost dar fără îndoială între dâșii unii, care se vor fi simțit desilusionați văzând, că la București nu găsesc acela-și avânt național ca la dâșii.

Aceștia trebuie să-și dea seamă, că România este între toate țările din Europa cea mai binecuvântată de Dumnezeu, un fel de Chanaan cu bogății nesecate, ear Bucureștii sunt centrul cultural economic al întregului orient, unde duși de setea de câștig, se adună oameni din fel de fel de țări și de cele mai deosebite neamuri, unii numai în aparență asimilați, alții străini ori înstrăinați, nu puțini chiar dușmani ai neamului nostru. N'ai dar tu Român cu inima încălzită de focul sfânt al iubirii de neam să te

miri, dacă în mijlocul acestei lumi »americanisate« —, cum zicea Eminescu, găsești puține inimi, care iau parte la durerea ta, puține capete, care înțeleg gândul tău.

Preocupați de interese zilnice, chiar nici Români cei adevărați nu și-au prea dat seamă despre lucrarea încordată ce s'a urmat în timpul celor din urmă câte-va decenii pentru cultivarea simțământului național și despre rezultatele acestei lucrări și au fost surprinși de puternicul curent ce s'a pornit din toate părțile spre București. Mulți dintre dâșii, deprinși a privi lucrurile din punctul de vedere politic, s'au speriat oare-cum de lipsa de sfială, cu care s'au prezentat la București miile de Români de peste hotare, care erau nesfiiți tocmai pentru că privesc lucrurile numai din punctul de vedere cultural. Chiar și azi sunt între dâșii numai puțini, care-și dau seamă, că după cele petrecute în timpul celor din urmă câte-va săptămâni România nu mai e ceea-ce a fost.

Știm azi noi Români și știe și toată lumea, că România nu vrea să fie, ci în adevăr este și are să și rămâie centrul vieții sufletești al întregului popor românesc.

Adevărul acesta s'a dat pe față mai mult ori mai puțin pe neașteptate și fără multă pregătire, dar tocmai de aceea el iese cu atât mai neîndoios la iveală și putem să avem cu toții mulțumirea de a zice: Bine-a fost cum a fost și tot așa să urmeze înainte!

La temniță! Dl Avram Indreica, osândit la 1 an și 1 lună temniță de stat în 2 procese ale »Tribunei«, a primit citațiune pe ziua de 15 c. a se prezenta la Tabla din Oradia pentru a i-se citi hotărîrea Curiei care i-a respins apelata în primul proces. Urmează curând apoi ca dsa să plece la temniță. Pân' atunci poate i-se respinge apelata și în al doilea proces.

Marea tragere pe sfoară.

(*) Cârmacii partidelor ungurești pregătesc țării și străinătății o mare tragere pe sfoară. Simțind și dându-și bine seamă, că *sufragiul universal* în înțelesul europeanesc al cuvântului ar pune capăt domniei lor nețarmurite și ar ajuta la conducere și stratele largi ale neamurilor din patrie, ei au hotărît ceace bănuiam de mult: să schimbe lege de alegere așa fel, ca tot numai ei să fie bine îngrădiți!..

Apponyi și tovarășii, când vor vedea că sunt strînși cu ușa și M. Sa le va cere să facă noua lege, așa cum a fost înțelegerea: să se chezășuiască *tuturor* cetățenilor de treabă dreptul de vot, o să vină cu un plan de lege despre care cu drept cuvânt se va putea zice: *N'ați-o frântă, că și-am dres-o!*..

Din știrile ce se publică se poate adevărat vedea lămurit, că partidul kossuthist nu vrea să facă o lege care să fie *d'opotriva de bună pentru toate neamurile din țară*, ci stăruința cea mare e să ajute numai pe Unguri. Nu se mai face adevărat taină, ci se spune pe față că la alcătuirea noiei legi se are în vedere mai presus de toate principiul *național*. Nu însă așa ca în legea ce se plănuește în *Austria: fiecărei națiuni să i-se asigure un număr oare-care de scaune în sfatul țării*, după numărul sufletelor, bogăția și gradul de înaintare al fiecărui neam, ci urmărindu-se întruparea principiului național *maghiar*, așa cum îl propovăduiesc fruntașii partidelor ungurești. Nu după dreptate, ci cum le vine mai bine celor ce au în mână și pâinea și cuțitul.

Impotriva unei împărțeli de felul acesta, se înțelege, Români trebuie să-și ridice cuvântul.

Indată ce se deschide Dieta, nu ne îndoim: deputații nostri vor și strâmtoră guvernul și-l vor sili să spună gândurile pe față. Iar dacă stăruie pe calea croită de kossuthiști, să pornească cea mai aprigă luptă. E vorba adevărat nu de un amănunt, ci de brazda cea mare pe care kossuthiștii vor s'o tragă înmormântând sub ea ori-ce aspirație politică, ori-ce gând mareț al nostru.

Având asemeni porniri împotriva noastră, bine înțeles că fruntașii kossuthiști caută să introducă în noua lege toate clenciurile. Întâiu de toate au în vedere *o împărțire a cercurilor de alegere mai rea chiar decât cea de azi*.

Sunt apoi hotărîți să introducă așa zisul *vot plural*. Cei cu diplome, cei cu avere ori slujbe mari — și te miri ce o să mai iscodească — o să aibă fiecare mai multe voturi, așa încât cei 70—80 Ovrei negustori și 15—30 slujbași câți sunt în fiecare cerc de alegere, să aibă mai multe voturi decât sutele ori poate chiar miile de țărani.

Lege de felul acesta, este adevărat, se găsește și în altă țară, și încă țară înaintată: în *Belgia*. Acolo au făcut-o pentru a mai slăbi puterea *socialiștilor*. În Belgia însă altminteri toți au drept de vot, nu sunt în lege apucături prin cari oamenii stăpânirii să poată lipsi de drept pe cei al căror ochi nu le plac. Nu-s apoi în țară decât două neamuri, amândouă d'o lege și d'opotriva știutoare de carte.

Lovitura cea mai mare ni-s'ar da însă prin faptul că d'aci încolo iarăși numai *Dieta s'ar rosti asupra mandatelor protestate*. N'ar mai rămâne atunci Român a cărui alegere să nu fie protestată, pe cuvânt că a îndemnat la resvrătire pe alegătorii români împotriva țării, a Ungurilor ori a bogătanilor. Și astfel nici n'ar mai putea să între în Dieta decât naționaliștii pe cari îi rabdă kossuthiștii.

Kossuthiștii au luptat cu înverșunare zeci de ani împotriva partidului liberal până au putut isbuti ca sub Széll să se aducă *lege în virtutea căreia asupra alegerilor petrecute în neorânduială să judece Curia*. Se ajunsese astfel la nimicirea mai multor mandate câștigate pe cale necinstită: prin mituri și beuturi, au fost pedepsiți și preșidenți cari au făcut blăstămății la alegeri. Dacă se desființează această lege, apoi chiar dându-se vot obștesc, n'ajunge la mandat de cât cel pe care-l vrea stăpânirea, deoarece preșidenții vor face mișelii, ca și în trecut, iar leuire ar fi să căutăm la ceice i-au pus să facă, ori *cei aleși* prin astfel de nelegiuri.

Va să zică: pe d'oparte s'ar îngreună ca Românii s'ajungă aleși, pe de altă parte s'ar ușură ca în cercurile românești să se facă iarăși mișelile pentru cari în trecut Românii hotărâseră să nu mai ia parte la alegeri.

Legea curială a fost bună pentru kossuthiști numai câtă vreme li-a fost pavază împotriva stăpânirii. Acum, când au ajuns ei la putere, vor s'o desființeze.

Iată ce ni se pregătește.

O grea sarcină-i așteaptă pe deputații noștri. Ei trebuie să sune pe d'o parte alarma *acasă*, să se știe că întreaga Românie sare în picioare împotriva planurilor kossuthiste, iar pe de altă parte *să lumineze străinătatea asupra felului cum d-nii dela putere pregătesc marea tragere de sfoară*.

Intr'un fel ori altul, cum i-o povățui mintea lor luminată și dragostea de neam, trebuie mai presus de toate s'aducă la cunoștința Coroanei ceace eredem toți: *că dacă-i lasă în Dietă cu asemeni plan de lege, ar fi a-i lăsa să strângă în chingi pe cei cari în vremuri de restriște au fost cu nefermărită credință pentru Tron și sunt și azi cetățeni iubitori de patrie*.

Nu credem că asta ar fi fost intenția Coroanei când a pus kossuthiștilor ca îndatorire să schimbe actuala lege de alegere.

Deputații noștri, la tot cazul, sunt datori să se pună pe lucru.

Să vedem, ce ne mai așteaptă !..

Congresul.

Zvonuri necontrolabile susțin, că metropolitul Ioan Mețianu nu voește să convoace congresul național-bisericesc pe 1/14 Oct., până nu va avea spre acest scop la mână *permisiunea în scris* a guvernului.

Procedura aceasta constituie cea mai mare primejdie pentru autonomia noastră bis. Căci astfel noi înșine am recunoaște, că guvernul are *dreptul legal a permite ori a nu permite* ținerea congresului. Și dacă guvernul ar avea acest drept, atunci autonomia bisericeii noastre nu mai este autonomie, ci o ridiculă farză.

Articolul de lege IX. din 1868 în §-ul 3 sună astfel:

»După ce despărțirea în două provincii bisericești, una de alta independente, a celor de religiunea greco-orientală necesitează exerciarea separată a autonomiei lor asigurată prin §-ul 8 al articolului de lege XX. din 1848, susținându-se dreptul de suprema inspecțiune a Majestății Sale, care drept se va exercia în mod constituțional, credincioșii celor două metropolii sunt îndreptățiți a

dispune, a regulă independent afacerile lor bisericești, școlare și fundamentale, între marginile legilor țării în congresele lor bisericești, cari se vor convoca din timp în timp separat și pe lângă prealabila înștiințare a Majestății Sale prin metropolii respectivi și sunt îndreptățiți a administra și direge toate acelea afaceri în înțelesul statutelor, cari se vor alcătui în acelea congrese și se vor aproba prin Majestatea Sa.»

În înțelesul acestei legi fundamentale a țării s'a adus Statutul-Organic, al bisericii gr.-or. române din Ungaria și Ardeal, pe care l-a aprobat Majestatea Sa.

Conform §-ului 151 din acest Statut-Organic: »Convocarea congresului se face în înțelesul articolului IX de lege din anul 1868, pe lângă făcuta înștiințare Majestății Sale, prin metropolitul.»

Iar §-ul 152 din Statutul-Organic sună astfel: »Congresul se convoacă ordinaru la trei ani odată, și adecă pe 1/14 Octomvrie a anului întâiu după alegerea deputaților.»

În conformitate cu acestea dispozițiuni, cari au putere legală indiscutabilă, Metropolitul trebuie să înștiințeze pe Majestatea Sa despre convocarea congresului și apoi imediat *trebuie să și convoace congresul*.

Căci nicăiri, în nici o lege a țării noastre, nu se zice, că Mitropolitul are să aștepte permisiune în scris dela guvern pentru de a putea convoca congresul.

Singura condițiune legală a convocării congresului este înștiințarea prealabilă a Majestății Sale. Dacă s'a satisfăcut *acestei condițiuni*, convocarea nu mai poate avea nici un impediment.

Mitropolitul, de sigur, a făcut înștiințarea Majestății Sale. A satisfăcut deci legii. A merge mai departe, și a statua o *a doua condițiune a convocării*, anume condițiunea permisiunii din partea guvernului, este nu numai o călcare a legii, ci mai presus de toate este vătămarea autonomiei noastre bisericești, garantată prin lege.

Făcută odată înștiințarea Majestății Sale, Metropolitul are să convoace congresul și congresul are a se aduna la locul destinat.

Dacă guvernul ține să vatem legea și ar împedica cu putere polițială întrunirea congresului, asta nu impoartă dreptul autonom al bisericeii, ci va constitui numai cea mai eclatantă dovadă despre procedura ilegală și arbitrară a guvernului Majestății Sale.

Biserica autonomă greco-orientală română are datorința sfântă a-și ezercia dreptul autonom liber și independent de arbitriul guvernelor. Puterea brachială poate primă dreptul, dar biserica înșasi nu-și poate lăpăda dreptul său de bună voie și de dragul guvernelor.

Dreptul oprimat reînvie, dar dreptul, de care noi înșine ne lăpădam, nu se poate recâștiga.

Ședințele congresului sunt publice. Actele lui se dau publicității. Dacă deci congresul ar trece peste limitele chemării sale, guvernul în temeiul dreptului de suprema inspecțiune a Majestății Sale, ușor poate afla remediul pentru revenirea în limitele legii din partea supremei corporațiuni a bisericeii noastre autonome.

A face însă pendentă convocarea congresului dela *permisiunea* prealabilă a guvernului, este o procedură, care nu-și află temeiul în legile țării.

Vasile Goldiș,
deputat dietal.

Expoziția de copii aranjată de »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu,« se va țineă Duminecă, la 14 Octomvrie n. 1906 în comuna Apoldul-român.

Scopul ei este promovarea stărilor igienice și îmbunătățirea condițiilor de trai ale populațiunii.

Expoziția se va țineă în ziua amintită, începând dela 11 ore înainte de amiaz și până la 2 ore d. a., când va urmă premiarea.

Expoziția se va țineă în salele școlii populare.

La expoziție de data aceasta se primesc numai copiii locuitorilor din Apoldul-român.

Primirea copiilor în expoziție se face prin comitetul aranjator local, care va publica de cu vreme dispozițiunile luate. Comitetul poate refuză primirea, însă numai din cauze binecuvântate.

Exponenții (mamele și îngrijitoarele) sunt îndatorați a purta înșiși grijă de copiii expuși.

Se vor distribui 44 premii, în valoare de 204 cor., dăruite parte de particulari, parte de Reuniune (fondul expozițiilor). Premiile se distribuiesc în libele de depuneri ale »Casei de păstrare din Săliște,« însoțite de câte o »Casetă de economizare (cruțare).«

F. Z. M. general Beck, șeful statului major al armatei comune, care-și va serbă la 20 Octomvrie jubileul de 60 ani de serviciu activ la armata comună, și-a prezentat demisia M. Sale Monarchului. Ultimele știri anunță, că M. Sa a primit demisia, care se va publica însă deabea după serbarea jubileului, care în chipul acesta va dovedi o manifestație imposantă pentru bătrânul soldat. Unele foi au căutat să dea fond politic acestei demisiuni. Cauza ade-vărată a spus-o însă însuși generalul Beck într'o depeșă către »N. Fr. Presse« în care zice: »După serviciu de 60 ani mă gândesc de fapt la abdicere...« Generalul Beck se bucură de mare vază și în străinătate. E proaspătă încă în memoria cetățenilor noștri înalta distincțiune de care a avut parte mai anul trecut la Sinaia, unde a fost trei zile oaspele Regelui Carol, iar Impăratul Wilhelm numai deunăzi — tocmai în vederea jubileului — l'a numit proprietar al unui regiment german. Generalul Beck petrece acum la vânătoare în Eisenerz (Stiria) de unde pleacă la Berlin ca să mulțumească Impăratului Germaniei pentru înalta distincție. Dela Berlin se va înapoia la Viena, unde va avea loc din incidentul jubileului o mare recepție.

Consiliu de ministrii s'a ținut Joi înainte de ameazi în Budapesta, la care au luat parte toți ministrii aflători în capitală. Obiectul de căpetenie a fost satorirea definitivă a bugetului pe anul 1907.

Lupta în comitate.

Șovinistii sălbatici din Timișoara. — Protopopii dr. Putici și Pepa.

În adunarea dela 3 c. a comitatului Timișului vicișpanul *Ioanovic*, binecunoscut ca mare șovinist, dar care — cum singur a recunoscut — nu-i nici el dintre cei veniți d'odată cu Árpád în țară, s'a năpustit asupra Românilor cari ar fi săvârșit tradare de patrie ducându-se la expoziția din București.

Di protopop dr. T. Putici, ca unul care a condus grupul bănăţean la Bucureşti, protestează cu energie împotriva invinuirii de mai sus. Arată cum a pornit la expoziţie şi cum s'au petrecut lucrurile: fără nici o demonstraţie încontra ţării Ungureşti. Osândeşte pe cei cari pe chestia asta vor să provoace discuţie.

Vicişpanul Ioanovici zice că este convins despre adevărul spuselor dlui Putici şi se bucură că a protestat. E fapt însă — zice — că unii învăţători n'au învăţat corurile, să cânte în Bucureşti te miri ce cântece patriotice.

Protopopul Pepa abea poate ajunge la cuvânt, așa sgomot mare fac »patrioții«. Le spune adevăruri crude în față. Dacă sunteți convinși că s'a făcut ceva contra legii, faceți cercetare, dar nu aruncați vorbe goale fără nici un temei. Vicişpanul face însă într'una pe grozavul, căci doarește să ajungă vestit, să câștige lauri pentru a fi numit fișpan. De astă-dată însă zadarnică-i toată vorba lată.

Fülöp Béla vorbește câte verzi și uscate. Învinue pe preoți și învățători pentru-ca s'au dus la București. De ce nu se duc — întreabă — în țările din apusul cult? Și ce au căutat la statuia lui Mihaiu Viteazul? Atacă băncile române și atrage luarea aminte asupra adunării române de Duminecă, zicând să nu li-se deee voe Românilor a întemeia nici un fel de tovarășie. Intre alte prostii spune și următoarea cu coarne:

»In Ungaria nimeni nu poate să se nască de cât maghiar!« ... Ceialți șoviniști au aplaudat idioția asta piramidală!

Fișpanul Kapdebó spune că nainte de a pleca, dl Putici a fost pela el și după ce s'a întors d'asemeni, istorisindu-i despre întreaga excursiune. Steagul primit nu l'a adus însă cu sine, ci l'a lăsat acolo.

O voce. A fost greu (ilaritate).

În adunarea asta s'a făcut însă și un lucru cuminte: s'a mai ușurat darea pe câni!

Falimentul Budapestei.

Ziarele din Budapesta aduc știrea că așa zisa »capitală și reședință (vorba vine!), vestitul oraș Budapesta, care chiar zilele acestea a primit și ospătat pe mai mulți bărbați politici englezi iar acum pe 20 mari comercianți englezi, este gata în bancrută. În lada orașului nu mai sunt bani și de mai multe săptămâni chiar slujbașii orașului sunt plătiți din suma de 100 milioane ce orașul a luat împrumut, nu însă pentru astfel de trebuințe, ci pentru a se isprăvi anume lucrări.

Intrebat, primarul orașului a zis că durere, așa e: orașul n'are bani, e silit să trăiască din împrumuturi și să întrerupă anume lucrări începute de mult și destul de urgente de altfel. Asta era de prevăzut, căci gospodăria Budapestei de ani întregi este nu se poate mai rea. Are însă nădejde că

tot o să scape cumva din încurcătură. Chiar acum studiază cum s'ar putea lecuî râul.

Oare Englezilor cari admiră palatele orașului o să spună Ungurii că totul este sărăcie cu ciucuri?

Din România.

Pentru frați. În semn de amintire a zilelor petrecute în capitala țării românești de către frații noștri de peste hotare s'a luat măsura d'a se face o subscripție pentru a oferi acestor oaspeți, mai ales săteni, o colecție din autorii clasici români, portrete istorice, precum și note muzicale.

Totalul subscripției, deschisă și acoperită într'o singură zi, a fost de 4385 lei.

Inițiatorii sunt d-nii: I. G. Bibicescu, dr. I. Radovici, N. N. Săveanu și I. T. Ghica.

Făgărășenii la Constanța. La gară au fost primiți de colonelul Zisu, din partea consiliului comunal și de cetățeni cu muzica militară.

Colonelul Zisu urează bun sosît, Răspunde preotul Macavei, vicarul Făgărașului, și mai vorbește Dumitrescu, delegatul ministrului cultelor.

Dela gară oaspeții sau dus la restaurantul Isac, unde primăria le-a oferit un banchet.

În tot timpul mesei a domnit mare animație, muzica a cântat diferite arii.

Primul vorbește Adam, secretarul primăriei, care adresându-se oaspeților zice: »Sosirea voastră între noi ne amintește primul descălicat al lui Radu-Negru, căruia datorim prima întemeiere a statului român. Apoi vicarul Macavei într'o entuziastă cuvântare mulțumește cetățenilor pentru frumoasa primire făcută și ridică paharul în onoarea orașenilor. În urmă vorbește Dumitrescu care zice că făgărășenii sunt primiți aci pe pământul lui Mircea, cu aceiași dragoste cu care au fost primiți pretutindeni, căci văzându-vă pe voi zice oratorul reînvie în noi cele mai scumpe amintiri.

La sfârșit vorbește avocatul Turcu din Făgăraș, care închină pentru Dumitrescu, reprezentantul ministerului.

De la masă, deși plouă, totuși cu muzica în frunte oaspeții s'au dus în port, de unde cu un tren special au plecat la Mamaia, care, le-a plăcut și făcut o frumoasă impresie, căci Marea era furtunoasă.

Dela Mamaia trenul i-a dus iar în port, unde Făgărășenii au vizitat vaporul »Carol» în port.

Seara au luat masa tot la restaurantul Costache Isac, apoi s'au dus la cazino de pe bulevard, unde cântă muzica militară și de unde privesc cum sosește vaporul »România« dela Constantinopol.

Ultime știri.

Alegere. Ciaba, 5 Octomvrie. Alegerea în locul lui Achim, a cărui mandat a fost nimicit, se va face la 25 c. Pesident al biuroului va fi Haász Béla.

Omor. Timișoara, 4 Oct. În orașul întreg face mare senzație faptul că eri seară, co-

merciantul Dumitru Giulan, întorcându-se dela expoziția din București, mergând dela gară acasă în Mehala, a fost împușcat de un rău făcător, care l'a și jefuit, deoarece-ce se știe: nefericitul comerciant avea bani mulți la sine. Mai mulți înși au luat la goană pe ucigaș, dar nu l'au putut prinde, căci el amenința cu pistolul pe cine se apropia de el.

Accident pe calea ferată. Radna, 5 Oct. Eri călătorii care veneau dinspre Ardeal numai la miezul nopții au sosit în Arad, din cauză că la Radna a deraiat un tren de marfă care a stat în drum iar din Arad uu s'a trimis alt tren, măcar că fiind la Podgorie culesul viilor, mulțime de călători așteptau.

Mobilizare în Turcia. Belgrad, 4 Oct. Turcia a mobilizat 100.000 de soldați, cari vor veni din Azia la hotarele Bulgariei și în vilaietele din Monaștir.

Stările din Rusia.

Bombe. Petersburg, 4 Oct. În cancelaria inginerilor, cari se ocupă cu facerea drumurilor, s'au găsit 29 de bombe.

Petersburg, 4 Oct. În o stradă laterală au descoperit o fabrică de bombe. Mai mulți înși au fost deținuți.

Victimele. Londra, 4 Octomvrie. Ziarul »Times« a primit din Petersburg următoarea telegramă: Azi înainte de amiază familia țarului a fost cuprinsă de o îngrozitoare spaimă. Castelul țarului, precum se știe, e în nemijlocită apropiere a mării, astfel că scările de marmoră ale palatului sunt linse de valurile spumegătoare. Când familia țarului s'a dus pe aceste scări, valurile mării au adus 9 cadavre. Toate cele 9 cadavre erau îngrozitor mutilate. Când țarevna a văzut acestea, a leșinat.

Vărsări de sânge. Kiew, 4 Octomvrie. În oraș sunt mari vărsări de sânge. Membrii ligei rusești omoară și jefuiesc pe stradă. În cercurile jidovești domnește mare neliniște. Cine poate, părăsește orașul.

Garda palatului țarului. Petersburg, 5 Octomvrie. În urma unui ordin al marelui duce Nicolae Nicolaevici garda palatului imperial rusesc va fi din nou făcută de jandarmi.

Guvernele și masacrele antisemite. Petersburg, 5 Octombrie. Guvernul a acordat organizatorului masacrelor antisemite din Chișinău, lui Crușevan, o subvenție de 40.000 de ruble.

Poliția și congresele în Rusia. Petersburg, 5 Octombrie. Șeful poliției din Petersburg a avut o convorbire cu șefii uniunei lucrătorilor și le-a declarat că guvernul permite ținerea congresului lucrătorilor dacă acest congres va propaga ordinea în Rusia și va cere să se facă alegeri liniștite pentru Dumă.

INSTRUMENTE NECESARE LA ORICE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoi. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mâna ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOȚUL HÓDMEZŐ-VASARHELY.

Numărul Telefonului 69.

În Aind premiat cu premiul mare de aur. Titlul în caz urgent: KALMAR-rostagyár.

Numărul Telefonului 69

Banchetul Făgărășenilor.

Primăria Capitalei a oferit un prânz Românilor din Făgăraș, veniți să viziteze expoziția.

Banchetul s'a dat la ospătaria expoziției și a fost servit în mod foarte mulțămitor.

Di Al. Ciurcu locțiitorul de primar al Capitalei a ridicat primul toast în sănătatea făgărășenilor, mândrindu-se că dsa e din țara Oltului.

Di dr. Turcu din Făgăraș a constatat, că românimea e un puternic factor de progres și de mare însemnătate printre popoare. A lăudat în mod călduros expoziția, prin ajutorul căreia, spune dsa, s'a ajuns la rezultate ce nu se puteau obține dacă ar fi muncit toți învățații neamului. O expoziție, zice *di dr. Turcu*, e o operă mare și grea, mai ales aceea care dă ocazie unui neam întreg să se vadă laolaltă.

A terminat toastul pentru *di dr. Istrati*, pentru orașul București și pentru *di Ciurcu*.

Di Ciurcu a citit o telegramă de salutare din partea societății muzicale »Hora«.

Di Al. Florescu, secretarul Ligei culturale a băut pentru toți cei cari luptă pentru drepturile poporului român.

Di dr. Șerban, a rostit un călduros discurs, arătând că are mare bucurie că a venit în București și la expoziție să vadă ce a făcut geniul românesc. Dsa a exprimat dorița ca fiecare român să vie la această Meca românească.

Expoziția, spune *di dr. Șerban*, e o mândrie a statului român, a drului Istrati și a neamului întreg. A încheiat bând pentru *di dr. Istrati*.

Di C. G. Dissescu s'a simțit dator cu recunoștință pentru cei cari au venit de peste hotare, dovedind că granițele despart statele, dar nu pe oamenii de același neam.

Nimeni nu ne poate tăgădui datoria de a ne iubi neamul, zice *di Dissescu* și frații cari vin de peste hotare sunt povestea vie a neamului românesc. A tostat pentru făgărășeni.

Di dr. Istrati a spus făgărășenilor că venirea lor în țară e a două descălecătoare, după veacuri de suferință prima fiind a lui Negru-Vodă. A observat apoi că expoziția n'ar fi fost complectă, dacă ea nu era să fie vizitată de Românii de peste hotare. A terminat bând pentru făgărășeni.

Di Delavrancea a rostit după aceea un prea călduros discurs. Dsa a arătat că vizitele noastre la făgărășeni și ale lor la noi, nu înseamnă înstreinare, ci că ei vin la ei când vin aici și noi ne ducem la noi când ne ducem acolo. A arătat cum, istorisește, azi popoarele sunt conducătoarele, nu statele și nici regii, cum era în trecut.

Popoarele sunt azi stăpâne pe istorie și de ele trebuie să se țină seamă.

Di Delavrancea a terminat zicând: *Nu sunteți mosafiri la noi, ci în dv. ne simțim noi și în noi vă simțiți dv.*

Discursul a fost foarte mult aplaudat. El a produs o puternică impresie asupra făgărășenilor.

Vicarul Iacob Macavei din Făgăraș și-a arătat admirația pentru expoziție și a tostat pentru *di ministrul* al instrucției publice și cultelor.

Invățătorul Berescu din Făgăraș a rostit o cuvântare plină de spirit și a băut pentru *di Nae Dumitrescu*, reprezentantul ministerului cultelor, care a condus pe făgărășeni în țară.

Di Barbu Păltinean a tostat pentru preoții din Transilvania.

Salarele învățătoresți.

De un timp încoaci învățătorilor le pică ca din potop mulțime de lucruri nouă, cari le îngreună poziția și existența.

Imi permit să înșir câteva din ele, din motivul că sunt convins, că nime nu te poate judeca fără ascultare și iarăși numai judecata aceuia e bună, care te ascultă și te înțelege.

Din bătrâni, nimeni nu căută să aibi pregătiri până pe acolo, se îndestuleau să știi cântă și de carte nici vorbă nu auzai.

Astăzi însă știm, că învățător nu poate fi decât cel cu patru clase medii și că prin concurse să recer apoi cunoștințe de a conduce cor și alte multe.

Din bătrâni aveai atâta timp liber, că te puteai ocupa și cu economia, — astăzi însă ești ocupat toată ziua, căci planul de învățământ prescrie oarele de studiu, înainte de amez, dela 8—12, iar după amez, dela 2—6.

Și așa merge toată săptămâna, căci Joia, sau în alte zile de recreațiune sau de serbătoare, învățătorul confesional e ocupat pe lângă serviciul din biserică în cele mai multe locuri și cu școala de repetiție.

Pentru toate aceste suntem apoi renumerați, ca din bătrâni, cu câte 300 de floreni la an; va să zică nu ne pică nici un florint pe zi, cea ce câștigă asta chiar și un ziuaș.

E năcăz și rușine să te plângi de soartea ta, dar de silă toate le faci.

Mulți dintre noi am învățat, ce-i drept, ca ști-pendiști, dar totdeauna am fost cu gândul că învățăm să putem trăi mai ușor și să putem conduce cu inimă poporul peste care vom ajunge, (vom fi puși) și de prezent nu voim alta decât să putem rămânea la profesiunea noastră și să îi fim slugi credincioase.

După experințele mele puține — că sunt tânăr încă — zic fără sfială, că învățătorii în adevăr își implinesc în destul chemarea.

Drept acea clasa inteligentă a poporului românesc, e dator să lupte la îndeplinirea atât de justă a aspirațiunilor învățătorimeii, căci întărindu-i pe dâșii, se întărește pe sine.

P. I. B.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 5 Octomvrie 1906.

— **In capela seminarială** s'a celebrat Joi slujbă dumnezeiască din partea spiritualului A. Vesalon pentru M. Sa bunul nostru rege, din incidentul serbării zilei onomastice.

De față au fost tinerimea studiosă, corpul profesoral și membrii konzistorului.

— **Scandalul Grödel**, despre care am scris pe larg și noi, arătând jafurile săvârșite cu prilegiul cumpărării și arândării pădurilor săcuesti, a fost tratat în articole separate în »Budapești Napló« dela 12 și 14 Sept. n. iar în Nrul dela 20 Sept. ia scris articol de fond. Broșura lui Györfy însă e mai strașnică. Ea face mare senzație în toate părțile. Spunem aceasta pentru că din România persoane sus puse se interesează de această afacere.

— **O greșală.** De când dela Academia de drept din Oradea-mare au fost eliminați cei 17 Români în frunte cu L. Bolcaș, între iuriștii români și maghiari de acolo n'a ezistat nici o legătură de prietinie și nici nu s'a încercat să se facă vre-o tovărășie între ei privitoare la cutare-va acțiune comună.

În ast an s'a ivit un curent nesănătos în siml tinerimei române din Oradea-mare, curent nutrit și inspirat de un bărbat politic, care la noi are mare trecere. Iată de ce e vorba! Societatea de lectură a studenților maghiari aveă să se constituie și se încinse o înverșunată luptă între doi tineri cari candidase ia prezidenție. Unul dintre ei încercă să răusească cu ajutorul Românilor, pe cari voia să-i pună în activitate, făgăduindu-le, că dacă va reuși, atunci va introduce în cabinetul de cetire și ziare românești, iar la balul unguresc vor fi invitați și ei.

Introducerea ziarelor românești în cabinetul de lectură este însă contrar dispozițiunilor statutelor, deci aceasta făgăduială stă la discreția pre-

Din ale zidirii lumii.

— Legendă din popor de G. Bodnariu. —

Când a făcut Dumnezeu lumea, adecă pământul, nu l'a făcut așa, precum e: rotund și ghinduros, ci l'a făcut neted și lat, ca o plăcintă cu brânză și l'a acoperit, cum se vede acoperit și azi: cu cerul încărcat de stele mari și mărunțele. La facerea pământului a avut Dumnezeu mătărie (materie) destulă, deci l'a făcut atât de întins și lat, încât nu l'a putut acoperi peste tot, neavând mătărie de ajuns și astfel marginile i-a rămas descoperite. Plăcându-i lui Dumnezeu cum a făcut și pământul și acoperământul, s'a tot gândit: cum ar putea să le aducă unul după altul, ca să nu se strice! și nu-și putea da seamă ce și cum.

Ar fi tăiat marginile pământului; dar unde să arunce rămășițele? (căci ar fi rămas încă de-o plăcintă). Af fi întins cerul; dar se temeă, că se prea subție și astfel stelele s'ar fi prea mărit, iar cerul din asta pricină putea să și crepe. Dumnezeu și-a adunat toți sfinții ingeri la sfat și s'au sfătuit și i-a întrebat: dacă nu cumva ar ști ei, cum s'ar putea ajuta la lucrul acesta? Dar de unde să știe mai mult pruncii, decât tata?..

Aducându-și aminte, că între zidiriile mânilor sale are un mare sfătos...

Dumnezeu trimise îndată pe un inger, ca să cheme pe Satana la sfat.

Ingerul plini porunca și veni aducând vestea, că Satana vine îndată, numai ce se îmbracă și chitește. Știind Dumnezeu, că ingierilor le va fi șod de Satana, dar mai cu seamă de portul lui, i-a făcut băgători de samă, zicându-le, ca nu cumva

să se cumpete vre-unul să ridă, căci atunci Satana subțire, cum e, la nări: fuge și nu mai vine la sfat.

Iată, de departe se vede Satana, venind în fugă mare, călare pe un iepure schiop, purtând pe cap pălărie — cât o roată de moară!

Lă zărirea lui, ingierii mai să crepe de ris. Dumnezeu dete una cu piciorul în pământ și-și cruntă sprâncenele, la ce ingierii, temându-se, își înecă risul, pe când și Satana se oprî înaintea lui Dumnezeu și privind în fața tuturor și văzând, cum un inger, neputându-și înecă deajuns risul, zimbînd de jumătate își ridică mișcând o jumătate de musteață.

— »De asta m'ați chemat aici, să faceți ris de mine?! — zise Satana și repede încălecând dete pînteni iepurelui și hai, de nu mai ajungeă pământul.

Dumnezeu trimise în urma lui pe mama albinelor, cea mai repede zburătoare și mai înțeleaptă între albine, spunându-i să grăbească să ajungă pe Satana și ajungându-l în liniște să se așeze pe pălăria lui, să asculte ce va vorbi.

Albina a și ajuns pe Satana, chiar când se trudea să-și oprească din fugă roibul...

— »Am știut eu de ce mă chiamă ei... Nu știu ei nici atâta, mulți, câți sunt: să strângă pământul în pumni, să-l facă ghem și să încovoie cerul împrejurul lui... — zise Satana, vorbindu-și.

Albinei fiindu-i destul atâta: zăbrrr!! și hai, ducându-se să spună lui Dumnezeu, ce a auzit vorbind pe Satana.

Satana, auzind zăbarnăitul albinei și simțindu-o când i-s'a ridicat de pe pălărie, crâșnind din dinți de mânie și bursucându-și buzele, nădăindu-se de toată treaba... își zise:

»Mă credeam mai cuminte, mai înțelept..., dar totuș mă păcăli!«

Spunând albina ce a auzit, Dumnezeu așeză împrejurul pământului pe toți ingierii și, la comandă, toți împinseră de-odată și făcură pământul bot și nodoros, precum îl vedeți; apoi plecară cerul împrejurul lui și iată: treaba-i bună până în ziua de azi.

VERSURI DIN BIHOR.

Auzite dela col. George Papp, Căpâlna.

D'auzit-am, d'auzit,
D'auzit-am din bătrâni,
Că nu-i bun gardul de spini
Și drăguța din vecini;
Gardu-i bun de scânduri late
Și drăguța mai departe.

Cântați fete și horiți
Până sunteți la părinți,
Dupăce vi-ți mărită
Ați cântă, nu-ți cuteză.

Toate nanele-s betege,
După ai cu chepeneghe,
Și-a mea nănuță-i beteagă
După ăl cu chepenegă.

Nănuță, nănuța mea
'Ncunjură-te cu mintea
Să nu te ridă lumea,
Că mie nu-mi pare bine
Să ridă lumea de tine.

Tr. M. jur.

zidentului să tolereze ziare românești, ce-ar fi călca în picioare și zdrențuite de altfel de către cutare-va »bun patriot«, iar ce privește invitarea studenților români la balurile ungurești nu ne poate folosi ci numai strică. Și iată de ce? Tinerimea română academică din Oradea-mare în mare parte e crescută la gimnaziul ungurești, unde primește educație ungurească. Pușini, cari au studiat la gimnaziul din Beiuș, sunt de regulă din părțile sătmărene, unde nici preotului nu-i vine la socoteală să vorbească românește. Dacă deci pe lângă aceste scăderi enorme li se mai dă și prilejul să fie introduși în societăți maghiare, numai spre dauna noastră poate fi.

Cei slabi de inger, maghiaronii, a căror nume a fost publicat în ziarul nostru, au și ascultat de politicianul român și-au mers la vot. Urmarea a fost, că maghiaronii au ajuns aleși în comitet, întărindu-se tot mai tare legăturile de prietenie între aceste suflete pierdute și studențimea maghiară.

Sufer de o mare greșală și juriștii Români buni din Oradea-mare: Sunt prea rezetți. În o vreme aveau și ei casina lor, unde li se trimiteau gratuit toate zierele românești.

Acolo conveneau ei, discutau, puneau la cale lucruri bune, ba făceau și o bună faptă a îndurării, căci din taxa de 2 coroane ce o solvea pe lună fie-care întindea modru de trai mai liniștit la doi tineri săraci, cari se îngrijeau de localul casinei.

Ori ce considerație i-a condus de a se abate dela acest obicei bun, a fost rău venită. Azi nu poți avea întâlnire cu ei decât în cafele, unde cheltuesc pe lună nu 2 coroane, ci adeseori în o sară mai mult.

Eșirea la suprafață a unui Român de bine, care să poată aduna într'un mănunchiu toate puterile noastre răslețe, se impune. *Petru E. Papp.*

— **Asupra limbei noastre literare** »Evenimentul« în numărul din urmă publică 35 de șire, în care constată că »Academia« s'a c'am grăbit consacrand pe Goga dela primul său volum. Și de ce? Fiind că Goga folosește în poeziile sale, cuvintele: nost, glie, vâlvaiaie.

Cine are astfel de păreri și astfel judecă, face numai muncă de mântuială, deci fără nici un rost.

— **Aruncurile comunale** în câteva orașe sunt următoarele: Kecskemét 15, Pojun, Șemniț, Timișoara, Oradea-mare, Dobrițin 37, Szabadka 39, Kassa 41, Pécs 47, Arad 72, Cluj 49. M. Oșorhei, Seghedin, Zombor 50, Baia 53, Alba regală 55, Győr 58, Șopron 65, Hó-m-Vásárhely 67, Neoplanta 70, Várșeț 74, Panciova 80, Komárom 85, Sătmár 88% — Orașul Bistrița are 48% în anul acesta.

— **Cununie.** Agata Jüstel născută Ardelean și Carol Jüstel, locotenent ces. reg. la batalionul 15 de pioneri, își vor celebra cununia lor, în 23 Sept. st. n. în biserica gr.-or. din Deva la orele 11 din zi.

Felicitările noastre!

— **Hymen.** Simpatica d-șoară Cristina Marșeu din Pilul-mare, sora excelentului avocat dr. Iustin Marșeu din Arad s'a logodit cu dl Dimitrie Ganea, cand. de preot.

Sincerile noastre felicitări.

— **Prețios dar de nuntă.** Comitetul »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, în ședința literară a 9-a a Reuniunii, ținută în 27 Septembrie n. c., a predat prin vicepresidentul, G. Poponea, prezidentului Vic. Tordășianu un libel de depunere »Albina«, cu suma de cor. 56.50, dăruită de membrii Reuniunii și cu scop de a se întemeia un fond numit »Fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace«. Contribuirile s'au făcut din prilejul căsătoriei prezidentului Tordășianu, drept dar de nuntă. Cu privire la acest fond s'a hotărît, ca el să nu se activeze înainte de a ajunge suma la 5000 cor.; el să fie alimentat cu sume dăruite drept răscumpărare de anunțuri de logodnă și de căsătorie, de felicitări în scris etc. cum și cu taxele, ce se vor încasa dela membri, la a căror cununie va cântă corul Reuniunii. Oaspeții nou căsătoriților Panfilie Crișanu, sodal lăcătuș și Ana Ciontea, membri ai corului, au dăruit la acest fond 5 cor. cu cari fondul a ajuns la cor. 61.50. Dl Tordășianu, mulțămind pentru darul frumos, dăruiește în numele său și al soției sale cor. 38.50, drept întregirea fondului la suma de cor. 100 — în acelaș timp numinează cele peste 20 părechi membri ai Reuniunii, căsătoriți în timpul celor din urmă 9 ani și dorește, ca numărul lor să sporească ca năsipul mării.

E fără îndoială laudabil, cum meseriașii noștri, pe lângă că dau cinstea cuvenită prezidentului lor, se mai îngrijesc și de înzestrarea fetelor sărace, cari sunt cu alipire cătră Reuniune.

— **Dar școlar.** În zilele trecute a fost în satul nostru Lupoia, (Bihor) Pentru E. Papp, redactor la »Tribuna«, și văzând, că școala în care a învățat și d-lui, n'are cărți, îndată ce-a sosit la Arad a aflat de bine să trimită la adresa subscribului, cărți școlare pentru trei clase, în preț de 12 coroane.

Primească prin mine din partea micilor elevi, cari vor gusta lumină din dăruirea făcută, sincerile mulțumițe. Dumnezeu să-i răsplătească marimoasa faptă. *Lupoia, la 29 Sept. 1906. Vasile Popovici, învățător.*

— **O statistică oficială** publicată de unăzi, arată îngrijitoarele pustiiri făcute de ciumă în India.

Dela sfârșitul anului 1896, flagelul n'a răpus mai puțin 3 milioane 263 mii 810 persoane (mai toate indigene) ceea-ce dă o medie de peste 400 mii persoane pe an.

— **Pe căile ferate ungare** de un timp încoace trenurile fac întârzieri îngrozitor de mari. Se svonește, că întârzierile sunt făcute din adins din partea mașiniștilor, de oarece nu sunt mulțumiți cu plata, ce li-se dă.

— **„Studii practice de bancă“** de Ioan I. Lăpădatu, secretarul institutului de credit și economii »Ardeleana« este titlul unui volum scos în »Biblioteca băncilor Române« Nr. 5—8, Sibiu.

Autorul a strâns la un loc articole ce a publicat în »Revista Economică«, dând suma celor văzute și studiate de d-sa la mai multe bănci din Cluj și Budapesta. Dl Lăpădatu este unul dintre pușinii noștri tineri cari studiază cu interes și temeinic chestiile de bancă. De aceea cartea dsale și presintă o deosebită valoare. O recomandăm atenționii tuturor celor cari se ocupă cu afaceri economice politice și financiare.

— **Convocare.** La cererea mai multor meseriași și calfe române din Arad prin aceea convoc și rog pe toți meseriașii și calfele române din Arad, ca membrii ai »Asociațiunii naționale aradane«, ca pe ziua de Duminecă în 7 Octomvrie st. n. a. c. la orele 10½ să se întrunească la conferință intimă în sala »Casei Naționale« din Arad.

Arad, la 23 Sept. 1906.

Petru Truția,

dir. al »Asociațiunii aradane«.

— **Un nou martir.** Ziarul »Românul de la Pind« publică următoarele în numărul de Marți:

Dela Grebena primim următoarele: »Azi a venit aici o veste, care a pus un nou doliu în familiile românești.

Ni-se comunică anume, că bunul Român și energicul luptător național Ianachi Cicma a fost omorât ziua, în ameaza-mare în orașul Serfige, unde noul martir național era ca comisar de poliție.

El a fost omorât cu 3 gloanțe de revolver, trase dela spate de către doi Greci, cari au reușit să se ascundă.

Ianachi Cicma, moare în vîrstă de 45 de ani și lasă în urma sa soția și 4 copii nevristnici.

Originar din Turia, comună situată lângă frontiera Greciei, defunctul era un aprig dușman al cauzei grecești și un slujbaș devotat până la abnegațiune al Turcilor.

În timpul războiului greco-turc, Ianachi Cicma și cu fratele său, ajutați numai de 30 de soldași au luptat cu tot succesul în contra 3 mii de Greci cari voiau să năvălească în comuna Turia. Grecii au fost nevoiți să fugă cu rușine, lăsând pe câmpul de luptă 120 de morți.

El s'a luptat și contra bandelor bulgărești și într'o ciocnire avută aproape de Bitolia fusese rănit la un picior.

Grecii nu-l puteau suferi pentru motivul, că fiind prea credincios Imperiului turcesc, Ianachi Cicma se silea să descopere toate planurile lor mișelești. De aceea ei l'au omorât.

— **Manuscrisele lui Mommsen.** »Național Zeitung« anunță că toate manuscrisele defunctului savant Mommsen se află în posesiunea bibliotecii Regale.

Conform testamentului marelui istoric, aceste manuscrise nu vor putea fi publicate decât după 30 de ani dela moartea lui.

— **Poliția lui Rockefeller.** Omul cel mai bogat din lume e foarte nemulțumit de siguranța persoanei sale. Neavând încredere în garda sa de până acuma, zilele acestea d'odată a înlocuit-o cu alta. Șeful poliției sale personale e medicul său particular, Dr. Biggar.

Când celebrul miliardar ese la plimbare, el are în trăsura sa pe doctorul său și doi agenți ai poliției sale secrete. În jurul trăsorii sale 4—5

POEZII POPORALE.

Compuse de: *Ananie Vucu, Zorlențiu-mare.*

Frunză verde din Bănat
În Zorlenț la noi în sat,
Sunt fete de măritat;
Multe-'s doamne foarte multe
Dar aproape toate-'s slute.
Slute ele nu ar fi
Dacă nu s'ar rumeni,
Dar să spală cu albele
Și își dau și cu rumenele,
Fac albele fie care
Cu argint viu și apă tare,
Și cu astea își dau pe față
În ori care diminează.
Așa-'s ele de albite
De gândești că-'s văruițe,
De te uiți la ele în față
Nu mai vezi pic de viață,
Și nici nu poate să fie
Că s'allesc tot în prostie.

La fântână în vâlică
Vine lelea cea voinică,
Cu trupșorul ei de crin
Zimbind dulce și sănin.
Mândri-'s doamne ochii ei
Ca și doi luceafărei,
Măndre-'i sunt cencele
Ca în codru penele,
Numa, odată d'o privești
N'o zăuiți până trăești.
La fântână se apleacă
În cărceag își pune apă,

Și ia calea cătră luncă
Să grăbește să se ducă,
Stăi leliță și nu trece
Că și eu mi's fript de sete,
Nu te duce c-ai păcat
Și mă lași ne adăpat.
Măi bădiță setea-i grea
Na cărciagul taci și bea.
Se trăești mândră cu bine,
Văd că ai milă de mine,
Dar cărceagul vas de lut
Mi să pare rău făcut.
Vărs apa și nu pot bea
Dă-mi să beau din gura tea.
Puneți pofta 'n cui bădiță
Eu n'am apă în guriță,
Ba și dacă ași aveă
Și ți-ași da să beai din ea,
Nu gândi c'atunci ți'ar trece
Ci mai tare ți-ar fi sete.

Te-am jucat leliță 'n joc.
Și de-atunci un mare foc,
S'a aprins în peptul meu
Focul amorului tău.
Arde 'n inimoara mea
Azi și când te voi vedeă,
Că dintre toate, fetiță
Tu ești ca o porumbiță,
Ești ca floarea cea de crin,
Pentru tine duc mult chin,
Ești ca floarea de bujor
D'al tău dor leliță mor.

agenți secreți sunt pe motocicletă și scrutează publicul d'aproape și de departe.

— **Avis.** La subscribul în comuna Bega-Monostor, comitatul Caraș-Severin se află de vânzare curechiu 4 vagoane, iară suta să vinde cu 6 cor.

Cei-ce doresc a cumpăra cu vagonul ar avea o înlesnire mare fiind stația de tren lângă comună. Cu stimă : *Petru Crâșnic*, econom.

— **Convocare.** Despărțământul p pesc Radna, al reuniunii învățătorilor români ort. din protopopiatele I—VII, își va ține adunarea sa de toamnă Luni, în 9/22 Octombrie 1906, în comuna M.-Radna, la care On. membrii, precum și toți binevoitorii școlii sunt poftiți a participa. *Sorbosin*, la 1 Octombrie n. 1906. *P. Givulescu*, preș.

— **Duel cu pistolul.** Alaltăieri dimineață a avut loc, în pădurea Gulacs de lângă Pesta, un duel sânger cu pistolul, între Doly Nándor și Kovács Lajos locotenent la honvezi. Doly și Kovács se izultase în public din chestii familiare, din care cauză Doly provocă pe locotenent la duel prin secundanții dr. Kelety Béla și Szigruha Károly, funcționari. Secundanții lui Kovács, au fost colonelul Farkas și locotenentul Éber. Secundanții au stabilit duel cu pistolul pe lângă condiții foarte severe: cu trei schimburi de gloanțe. Alaltăieri dimineață au încercat să împace pe adversari; dar nu le-a reușit. Când s'a dat semnul, a pușcat mai întâi Doly, dar n'a nimerit. Imediat a urmat împușcătura locotenentului. La al doilea schimb de glonț Doly iar a împușcat în aer, iar locotenentul a țintit. Acum la al treilea schimb de glonț, a țintit și Doly și l-a rânit pe locotenentul grav. Glonțul a pătruns în corp prin coaste. Locotenentul, care era la sine a fost transportat în spitalul de garnisoană, nici până acum nu i-au scos glonțul din cap.

— **Prietenă abatelui Delarne.** Abatele Delarne, care dispăruse din Paris și se credea că a și murit, trăește retras într'o comună din Franța, împreună cu logodnica lui Maria Frémont.

Această fată frumoasă în etate de 26 ani, se pregătise să se facă călugăriță, și numai atunci a părăsit claustrul, când guvernul francez a desființat ordinul căruia voia să i-se consacre. Atunci s'a făcut învățătoare.

Ziarul »Matin«, care-l rugase pe abate să scrie memoriile pentru coloznele lui, acum a rugat-o și pe Maria Frémont să le facă acest serviciu.

— **N'am fost călugăriță** — scrie femeia interesantă — trebuie numai să devin și a-și fi putut fi. Am fost numai novice. Umblam cu vâlul și haina călugărească. Percepuții la cari sunt eșpuse ordinile bisericești, m'au silit să abdic de cariera ce mi-o alesesem. Restul a fost chestie de dragoste. Când m'am convins că nu mă pot consacra lui Dumnezeu în haina sfântă, am dorit să îmi consacrez viața cel puțin credinței, în chipul acela ca să o infiltrez în inimile copiilor, și m'am făcut învățătoare. În realitate, câți-va ani am fost călugăriță învățătoare, deși nu purtam haina călugărească. În acest timp desprețuiam ori ce sentiment care nu era în legătură cu adorarea lui Dumnezeu. Soartea îmi aduse în cale pe abatele Delarne.

Responsabilitatea mea în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, e mare. Conștiința îmi apasă inima cu greutate imensă. Înainte de a-l cunoaște priveam cu ironie amorul omenesc, chiar îl desprețuiam.

Ba și mai mult, vederea amorului omenesc stârnea în mine scârbă. Și atunci mă cuprinse deodată un sentiment necunoscut și irezistibil. Un instinct pătimăș, neînvingibil, mă aruncă la picioarele unui bărbat, care în ochii mei — poate fiindcă era preot — mi se părea că e cel mai perfect om.

Par'că văd și azi indignarea, groaza, mânia ce-l cuprinse, când odată fără voe și inconștientă, am tradat ce se petrece în sârmanul meu suflet.

El, care era un suflet așa curat, și așa departe

de ori ce bănuială a sensualismului, se înspăimântă de prăpastia ce se deschise între noi doi. În acel moment a fost judecătorul meu, neîndurat, autoritar și n'nsăimântător. A condamnat cu vorbe nemiloase pe aceea nenorocită, care se târă la picioarele lui. A supus-o la cele mai aspre canoane, a exilat-o de lângă altar și din scaunul de spovedanie. Mai pe urmă se 'nduioșă, și 'ncercă s'o aducă pe păcătoasa la calea cea adevărată și s'o mântue de satana, care-i rodea sufletul.

Femea se supuse la toate: suporta cu fericeire postul, celula întunecoasă, făcea neconținut esercițiile religioase. Obositoare. Numai cu singurul medicament care ar fi vindecăt-o, nu s'a împăcat, cu despărțirea, plecarea în țări străine. Și prin aceasta răul nu numai că nu s'a vindecat, ci a devenit contagios, și l'a infectat și pe preotul.

În trei ani s'au desvoltat lucrurile până la gradul acesta: dar atunci aveam să alegem numai între două căi, să fim unul al altuia, sau să murim.

— **Mulțumită publică.** Cu ocaziunea petrecerii aranjate de tinerimea română din Oravița și jur la 11 August n. am primit oferte dela: Doamnele Hermina Maniu Lugoj, Eufrosina Tămășiel Vrani dr. Peru Cornean avocat Oravița, dr. Ludovic Méhes medic mil. Oravița câte 10 cor.; dr. Emil Babeș avocat Budapesta, Păr. Ion Petrovițiu paroch Ciclova română câte 4 cor.; dr. Petru Truția avocat Panciova 2 cor.

Sara la cassă au suprasolvit: dl Coriolan Brediceanu deputat dietal Lugoj, Bucur Miu comerciant Comoriște dr. Vasile Meșter avocat Sasca câte 10 cor.; Dimitrie Birăuț, redactor Budapesta 5 cor.; dna Ofelia dr. Hubian Cacova, Iuliu Roșiu proprietar Vrani câte 2 cor.; Toma Stanca comerciant Cacova, dr. Mihaiu Groșșian avocat Oravița câte 6 cor.; Nicolae Giuchici, căldărar Oravița, Vasile Iorgovan proprietar Ticvaniul-mare, Valerie Oprean preot Greovaț, Aurel Nemoian preot Agadiți, X. câte 1 cor.; Vrâneanțu, comisar de drum Vrani, Cornel Panciovan preot Jertof 1 cor. 20 bani; Felix Weiss, librar Oravița 2 cor. 20 bani; Avram Corcea 3 cor.; Ion Lăpădat comerciant Ciuchici, Alexa Toader preot Ciudanovița câte 2 cor.; Sabin Trăilă et med. Oravița 4 cor. Am încasat peste tot suma de 1001 cor. 78 bani, ear spesele aranjării au fost de 271 cor. 68 bani, astfel rezultă un venit curat de 730 cor. 9 bani. suma aceasta e depusă la inst. »Oravițiana« și se va întrebuința pentru scopuri culturale: vom procura cărți și foi pentru popor.

În vederea acestui scop mulțămim și suntem recunoscători pentru oferte și suprasolviri. Și mulțămim tuturor aceluia cari ne-au onorat cu prezența lor, ne mai rămâne cea mai plăcută datorie de a aduce cuvinte de grațitudine celor opt coruri pentru cooperarea lor. Participarea celor peste 400 coriști din Broșteni, Ciclova-montană, Măidan, Oravița-română cu amândouă corurile, Răcășdia, Ticvaniul-mic și Ticvaniul-mare a fost o manifestare culturală — artistică cum rar s'a mai văzut în părțile noastre.

Petrecerea dela 11 August, aranjată de numeroasa tinerime din Oravița și jur cu concursul poporului din acest ținut — este dovadă de iubire și lipire către stratul din care am răsărit, semn al întăririi conștiinței noastre de rasă. Oravița 1 Septemvrie v. 1906. *Comitetul aranorajt.*

— **Nefericire.** Pentru cine e robit cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul »Am fost bețiv.«

— **În exclusiva magazină a fabricii de pânuri au sosit noutățile de toamnă.** O întregă uniformă de haine bărbătești 3 metri pânură de lână fl. 3,90, 4,45, 5,40, 6,60, 7,95.

În provință trimitem mustre. Pentru un pardesiu ori palton 2.20 cmt. fl. 6.60—7.50.

Peptare după moda franceză în prețurile cele mai convenabile.

Pentru copii se capătă remășițe. Cu stimă: **Leichner és Fleischer** magazinul fabricii de pânuri în *Arad*, Szabadságtér 17.

Escriere de concurs.

Asociațiunea națională în Arad pentru cultura poporului român prin aceasta esciere concurs pentru distribuirea mai multor ajutoare dela 50—100 coroane pe seama învățăceilor aplicați la măestrie; — pe lângă următoarele condițiuni:

1. Reflectanții au să-și alătore la suplichele lor carte de botez, și atestat de moralitate dela autoritățile comunale competente.

2. Au să arete, că la ce ram de industrie și comerț, unde și la cine sunt aplicați și unde vor să se aplice.

3. Încât sunt aplicați deja, atestat dela măiestrul sau comerciantul, unde sunt aplicați despre purtarea lor morală.

4. Ceice se vor împărțși de vre'unul dir aceste ajutoare, cu finea fiecărui an au să producă atestat dela măestrul sau comerciantul, unde sunt aplicați despre progresul făcut și despre purtarea morală; — îndeplinind aceasta condițiune învățacelul împărțșit de ajutor poate conta la acesta și pe anii venitori până când se va promova de califică.

Suplichele astfel instruate cu documentele și pretinsele de sub punctele 1, 2 și 3 sunt de a se adresa la directorul primar al Asociațiunei Petru Truția în Arad cel mult până în 25 Octomvrie 1906 st. n.

Arad din ședința direcțiunei Asociațiunei națiionale în Arad pentru cultura poporului român ținută la 22 Septemvrie 1906.

Petru Truția,
dir. primar.

Economie.

Coponul (claponul) ca »mamă crescătoare de puie respective inlocuitorul perfect a cloștei, — folosul și instruirea lui.

Promițând în comunicațiunea-mi apărută despre importanta chestie a prăsirei galițelor prin întrebuințarea mașinilor de clocit ouă, că voi face cunoscut neamului meu scump metodel cel mai practic și sigur al creșterei puilor, cu plăcere vin a satisface acestei promisiuni, sperând că economicește conlucru întru înaintarea și înflorirea materială a bietului nostru popor, avizat la noue și noue izvoare de venit. Ca de un mai ușor și mai natural izvor de venit, recomand eu și acum prin acest comunicat modest conducătorilor poporului nostru, prăsirea galițelor prin întrebuințarea »mașinilor de clocit ouă, după metodel bulgar simplificat prin mine,« succedându-mi după o muncă și experință mai lungă și laborioasă a obține un rezultat foarte favorabil, sigur și lezne în cea mai grea chestiune »a creșterei și ridicării sigure a puilor« fără cloșcă și fără întrebuințarea mașinilor scumpe de crescut pui. Voi începe cu descrierea folosului claponului.

Lucru știut este, că claponii până acum numai pentru carne au fost crescuți, ceea ce a fost o economizare impractică întocmai ca stuparul care nu și-a prăpădit trântorii din familia albinelor, ce l-a lăsat și pe mai departe să consume câștigul bietelor albine sârguincioase. Claponul ținut deci numai pentru vinderea cării lui, e privit ca un adevărat trântor în familia galițelor, căci oricum îl vom ține de ieftin, de primăvara până iarna târziu ce-i vine rându să se vândă, deja de mult și-a mâncat prețul. Deci claponul numai atunci ne va aduce folos, dacă în loc să-l ținem pentru carne, îl vom ține mai mult pentru creșterea puilor.

Cred că voi face un lucru bun, dacă și cu aceasta chestie mă voiu ocupa mai pe larg, pen-

ZIEGLER AGOSTON,
(proprietar al firmei ZIEGLER FERENCZ),
bandajist academic, furnisorul curții regale,
atelier de instrumente medicale-chirurgicale — UJVIDEK.

Pregătesc tot felul de instrumente medicale și de chirurg, mâni, picioare artificiale, preparate ortopedice, corsete, clistire, irigatore, injectoare pentru organele sexuale femeiești; cearșafuri de pat de gumă pentru copii și lauze, perini cu aer comprimat, oale de noapte pentru bolnavi, mașini electrice, în sfârșit tot de ce au trebuință bolnavii, medicii, moașele, friseurii să capătă la mine cu prețurile cele mai ieftine.

La dorință trimitem prețuri curente franco și gratis.

truca să conving și pe aceia, cari sunt cumva în-
doiți de acel fapt, cum s'ar putea conduce și la
noi o economizare cu totul altcum, mai rentabilă,
cu mai mult folos, decât cea din prezent.

Înainte de toate fie-mi permis a mă depărta puțin
de obiect și a trece iarăși la mașină.

Când s'a inventat prima mașină de clocit ouă,
s'a făcut cu scopul ca și atunci să putem înmulți
găinile, când nu avem cloște, respective când
acele pauzează. Și fiindcă găinile în genere începând
din luna Octombrie până în Martie, adică 5 luni
întregi nu mai clocesc, ușor e de înțeles cum
aceste mașini s'au folosit și se folosesc mai
mult iarna și la începutul primăverii când numai
prin ele putem da viață și crește generații noi.
Au avut aceste mașini o foarte mare greșală,
că adică puii scoși trebuiau și crescuți; fiecare
mașină de clocit avea totodată și o mașină așa
numită »mamă de crescut pui,« care pe lângă
toate că era provăzută și aranjată în modul cel
mai natural cu toate cele de lipsă, totuși nu a
putut înlocui adevărata mamă naturală, a cărei
trup cald și simțitor așa fin e atins de fiecare
puișor jingăș și crud. Două-trei săptămâni tot
mai era cum era, dar când se eliberau puii din ea,
fugeau sărmanii ca cei sălbatici în toate părțile și
numai cu mare chin se mai puteau aduna grămadă.
A trebuit deci aceasta întrebare grea rezolvată în
ceva chip, ceea ce mi-a și succes scoțând în toamna
anului trecut la iveală, un metod practic de in-
struare al claponului foarte bine succes, acceptat
cu mare recunoștință și prin specialiștii dela
»Szárnyasaink« organul oficios și de specialitate
(az országos baromfi tenyésztési egyesület) din
care fapt azi mașinile de crescut puii dispar pe
toate liniile și cu pașii repezi se înlocuiesc cu
claponi.

Tot cu aceasta ocaziune pășește în vigoare și
o mare neguțătorie foarte rentabilă de pui mici,
cari și în timpul iernei sunt valoroși întocmai ca
primăvara și vânduți cu mame cu tot.

Era o datină veche că claponul mai întâiu se
îmbată și numai după aceea i-se dă pui întru
creștere. Aceasta procedură greșită și periculoasă!)
azi numai are loc nicăieri, au nu ați băgat de
samă cum în lumea pasărilor aflăm nenumărate
casuri de acele, unde și tata primește creșterea
mai departe a puilor? Diferite soiuri de porumbi
și pitornici ne-a dat a crede, că atât mama cât și
tata într'o formă își cresc puișorii, ba de multe-
ori tații înlocuiesc mamele chiar și la clocire. Din
aceste motive evidente ușor e de înțeles, cum
nu mai avem lipsă nici noi de a îmbăta claponul
și că el și fără de băutura cu drag primește
creșterea puilor.

Acest mod practic de instruare al claponului
decă, care precum am amintit mai sus voesc a-l
face cunoscut tuturor cari vor dori a se ocupa
cu prăsirea găinilor astfel, ca să le fie asigurat
acel venit, care-l merită fiecare prăsitor în remu-
nerațiunea ostentelilor sale, și care cu atât e mai
recomandabil, cu cât e basat pe o experiență și
pracsă de mai mulți ani, recunoscut și din partea
oamenilor de specialitate e următorul:

Înainte de toate pregătim din leături subțiri o
căsuție în forma unei lăzi lungure, lungă de
1'20 m., lată de 0'25 m. și înaltă de 0'40 m. Lea-
țurile le așezăm unul lângă altul așa, că între

ele să fie o distanță de 5 cm., prin cari să poată
puii intra și eși după plac. Această căsuție o im-
părțim apoi în trei părți egale precum se vede
și în figura aceasta a, b, c. Despărțirea căsuțiilor
încă se face prin lațuri așa, că părțile care des-
parte căsuțiile b—c e des și astfel puii nu pot
străbăte prin el, tot așa și părțile între căsuțiile
a—b cu cea străfomare, că din jos e provă-
zut cu o scândură umblătoare care se bagă și
se trage afară prin spațiul ce să vede de a stânga
păretelui căsuțiilor a—b însemnat cu x, cu aju-
torul căruia putem închide și deschide acest des-
părțământ. Așezăm acum această căsuție într'o
odăe jos pe pământ vârlind pe din jos unde că-
suțiile sunt deschise în despărțământul a un cla-
pon, iar în c) un cocoș...

Peste o oră ducem și vre-o 2—3 găini, pe cari

Claponul îmbătat pere, ori de nu a perit devine foarte
sălbatic, i-se turbură sângele și e periculos pentru pui,
lipsiudu-i iubirea recentă.

Claponul îmbătat pere, ori de nu a perit devine foarte
sălbatic, i-se turbură sângele și e periculos pentru pui,
lipsiudu-i iubirea recentă.

le lăsăm libere în odăe; totodată prin ușa d) (care
să poate deschide) băgăm în despărțământul b) atăta
pui, câți avem de cuget a da claponului întru creștere,
claponului de regulă i-se de câte 30—50 de pui, după
cum e claponul dă mare, ori timpul de favorabil iar
cocoșului îi presărăm puțin pisat de porumb (cucuruz)
după care procedură ne depărțăm de căsuliie... Nu
peste mult timp vom observa că cocoșul începe după
datina sa din ce în ce tot mai tare a chema gă-
inile la mâncare, cari se și silesesc a ajunge în
apropierea căsuliiei. Claponul toate acestea le pri-
vește cu cea mai mare atențiune și e cumva nelini-
știt presimțind că și cu el se va întâmpla ceva.
Când observăm deci că începe a se învârti de
ici-colea cercând iritat în jurul său după mâncare,
de loc îi presărăm și lui puțin pisat de porumb,
după ce și el întocmai ca cocoșul va începe a
cloncăni, chemând pe cineva la mâncare; numai
de cât tragem afară scândura despărțământelor
a—b, prin care spațiul rămas puilor vor năvăli în
despărțământul claponului. Claponul îi va primi
cu o bucurie nespusă și se va simți fericit în
mijlocul lor. Ridicăm acum în sus căsuția și o
dăm la o parte, până când în mijlocul odăii ne
rămâne munca noastră reușită: cocoșul cu gă-
nile ear claponul cu puii.

Claponul instruat odată nu mai are lipsă de
o altă instruare, ci ne rămâne ca și o adevărată
mașină de crescut pui astfel: puii cei de 6—8
săptămâni îi luăm dela dânsul și sara îi înlocuim
cu alții mici, fără de a ne mai teme că cla-
ponul nu-i va primi, la din contră să va bucura
mai mult de ei, de cât de cei mari pe cari i-a
avut mai înainte, și ca totuși să fim și mai si-
guri în aceasta, îl ținem o zi închiși puii cei
mici, în decursul care apoi va uita cu totul de
cei mari.

Aceia cari nu dispun de un loc separat pen-
tru creșterea puilor, vor împărți puii în familii
constătătoare din 20—25 membri în frunte cu
câte un clapon, cari apoi să vor vinde cu un
preț foarte însemnat!). În multe cazuri să vând
aceste familii și așa, că claponul după creșterea
puilor devine iarăși în proprietatea aceluia, care
l-a vândut; în care cas de nou îi să pot da alții
pui întru creștere, ori să vinde singur ca mamă
de crescut pui cu câte 6—8 cor. (Vezi »Szár-
nyasaink« nr. 18 a. c.) Claponii instruați au o
treiere foarte mare; până acum am primit și eu
nu mai puțin decât 80 de prenotări și comande
pe primăvară cu prețul sus indicat.

Recomand deci cu toată căldura inimii mele
românești tuturor conducătorilor naturali ai po-
popului, se propagați acest isvor bun, practic și
rentabil de economie a prăsării găinilor prin
întrebuințarea mașinilor populare de clocit ouă,
și aplicarea claponilor întru arădicarea și creș-
terea sigură a puilor mai ales a soiurilor nobile,
despre valoarea căroră cu altă ocaziune voi pu-
bljca earăși un articolu.

Sajteny,

Alexandru Chira,
c. inv. gr.-cat.-rom.

Posta Administrației.

Vasile Cosma cantor, Nicula Am primit 10
coroane ca abonament până la 1 Ianuarie 1906.

Ioan Ica, Gurasadă. Am primit 4 cor. ca abo-
nament pe 1907.

Ilie Popovici, Petrosnița. Am primit 10 cor. ca
abonament până la 1 Oct. 1906.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 4 Octombrie.

INCHEEREA LA 12 ORE :

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.) 7.17 — 7.18
Secară pe Octombrie 6.28 — 6.29
Orz pe Octombrie 6.87 — 6.88
Cucuruz pe Iulie 6.63 — 6.64
Cucuruz pe 1907 5.04 — 5.05
Grâu pe Aprilie 1907 7.45 — 7.46

INCHEEREA LA 5 ORE :

Grâu pe Octombrie 7.15 — 7.16
Grâu pe Aprilie 1907 7.43 — 7.44
Secară pe Octombrie 6.29 — 6.30

1) Să pot vinde astfel de familii în ori ce timp și ne-
guțătorilor în B.-Pesta, cari la mai mari comande pe spe-
sele ior își trimit cutiile de livrare, cari au două despăr-
țăminte una e blanată pe din lăuntru cu piele de mel în
care să pun puii, iar cealaltă deschisă, pentru claponi
(mamele puilor.)

Ovăs pe Octombrie
Cucuruz pe Iulie
Cucuruz pe 1907

6.89— 6.90
5.03— 5.04
5.03— 5.04

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greu-
tate 400 klgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, păre-
chea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greu-
tate peste 320 klgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: gre-
părechea peste 260 klgr. 122—123 fil.; mijlocii părechei,
250—260 klgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240
klgr. 116—118 fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Nu-s bani aruncați

ci hotărît e capital ce fructifică aceea ce dai pen-
tru Emulziunea lui Scott, căci sănătatea cea
bună, plină de putere, e mai mult vrednică decât
o avere. Emulziunea lui Scott conține cel
mai bun oleiu de știucă din Norvegia, și numai
calitatea aceasta se folosește la pregătirea Emul-
ziunii lui Scott. Procedura proprie de pregătire
dlui Scott e întemeiată pe praxă și studii de 30
ae ani. Acest leac are putere extraordinară și
acolo unde trebuie să vindecă sau să pustiiască
urmările unei boale, are efect repede și sigur. Cu
oleiul comun de pește nu se poate nici pe de-
parte acel succes sigur și favorabil ca cu Emul-
ziunea lui Scott.

Semnul, că Emulsiunea lui Scott e
veritabilă este breveta: «un om, care
poartă în spate o știucă mare».

Cu provocare la foaia aceasta și tri-
mițindu-se 75 fileri taxă de timbru
trimite franco un model.

Dr. BUDAI EMIL, «Városi Gyógyszertár»

BUDAPEST, IV. Váci utca 34—50.

Prețul unui flacon original C. 2-50

Se află în fie-care apotecă.

A apărut și se află de vânzare la admi-
nistria «Tribunei»

**Români din Bosnia și Hertegovina în tre-
cut și prezent.**

Comunicări făcute «Academiei Române» în ședința din 19
Noembrie 1904. Adăugate și întregite de Isidor Ieșan.

Se poate căpăta cu prețul de 1 C. 50 f.

Plus 10 fileri porto.

Un candidat de avocat

cu cunoștința limbii: română, germană și
maghiară poate fi deloc aplicat în cancela-
ria avocatului **Vladimir Spățariu, Vâr-
șeș (Versecz).**

Am fost betiv în totdeauna pânăce
n'am folosit medi-
camentul contra beuturii alui Frankl
Azi mă în torc cu scârbă dela ori
ce beătură spirțuoasă. K. M. casa p.
Acest medicament n'are nici gust, nici
miros. Se poate pune în ori și ce beu-
tură spirțuoasă. Sănătății nu-i stricăcios.
Un flacon întreg 5 coroane. Acest me-
dicament nu se poate procura și nu se
poate căpăta nicăieri, decât în farmacia
lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros
nr. 20)

Expositură în Toracul-mic.

Filială în Buziaș.

„TIMIȘIANA“

instituit de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½%, după depuneri peste 20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5% interese neto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Dacă voești să fii frumoasă

să folosești
crema de lacrimoară a lui Vasváry
ce are efect mare și sigur.

Nu conține materie unsuroasă,
e compus din alifii inviolabile.
Se poate folosi și ziua! Face să
dispară petele, urmele de vărsat,
crețelele, arsura de soare și tot
felul de morburii de piele.

Face fața albă și curată.

1 borcan de cremă lacrimoară 1 cor.
Prav de păr de lacrim. cutia 1'20 ..
Sapun de lacrimoară, bucata — 70 ..

Se capătă în farmacia lui
VASVÁRY ELEMÉR
in Hódmezővásárhely.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de
frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă
rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui
VARGA ÁRPÁD

MAKÓ

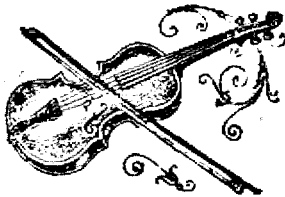
(Lădița de poștă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat
se trimite gratis și franco.

Cel mai bogat magazin pe câmpie
pentru instrumente muzicale e a lui

BRAUN JÁNOS

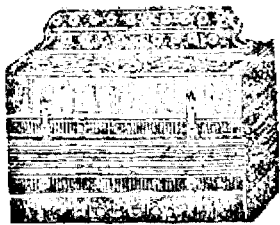
pregătitor de instrumente muzicale
SZEGED, Strada Kárász nr. 7.

Unde se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai moderate
cele mai bune violine, celo, gurdune, braci
(violina secund) și strune și mai
departe clarinete, harmo-
nice.

Reparări se efeptuesc artistic și în
modul cel mai grabnic posibil.

Trimitem gratuit cataloage ilustrate
în limba maghiară și ger-
mană.

Pentru păstrarea și îngrijirea feței de femeie
cea mai bună și în tot locul cea mai plăcută alifie

e alifia renumită „**CORNELIA**“.

Aceasta alifie e cel mai bun medicament contra pistruiilor de pe față și
mâni contra petelor de piele, cursăturilor etc. e și nestricăcios amalgament curat.

Prețul: Un borcan mic cu îndrumări cu tot 1 Cor.
Un borcan mare cu îndrumări . . . 2

Sapunul Cornelia bucata 1 Cor.

Se poate căpăta la pregătitorul:

Farmacia la „Coroana“ a lui LESZKOVÁ CZ MILETA, Ó-Verbász.
Magazin principal in Budapesta: Farmacia (Bácska)
Török József, Budapesta, str. Király nr. 12.

La trimiterea înalate a prețului pentru comandă de peste șese coroane,
cele procurate le expedez fără nici o altă cheltuială de poștă.
Epistoalele să fie în limba maghiară, germană și sârbească.

Asigurări contra focului: case,
bucate, mobile, vestminte, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE A-
SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primese oferte pentru asigurări din comitatele:
Arad, Bichig, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș
și Torontal, — și le efeptuesce pe lângă cele mai
favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termin fies, rente,
restre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori,
pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din
urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment in ziua
morții întâmplate;

2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile,
mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine,
revisite ș. a. pria apargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz,
ovăș, viță (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeș,
nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la
agenturile noastre locale și cercuale mai în fie-
care comună și direct prin

Agentura
principală „**TRANSSYLVANIA**“ in Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul
grâu, secară, ovăzul și toată economis.

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul
morții, spese de înmormântare!

Asigurați contra furturilor prin spargere:
bani și tot ce aveți de preț!

Socialiștii la Mannheim.

(*) În Germania partidul socialist e o putere respectabilă. Și anume: nu numai prin numărul deputaților din Reichstag, ci mai ales prin capacitatea rară a unora dintre ei și a celor trei milioane de aderenți încercați, votanți parmenenți, pe cari îi are în marele imperiu. Puterea cea mai temută a socialiștilor germani este însă admirabila lor organizare și disciplină.

Iată de ce congresele anuale ce țin trec întotdeauna drept evenimente cari sunt urmărite cu deosebită atențiune nu numai în Germania, dar în Europa întreagă. Nu odată adecă, ci adeseori congresele acestea pun în discuțiune idei cari își fac apoi ocolul prin toată Europa, agită toate spiritele și chiar determină anume acțiuni din partea statelor.

Congresul din anul acesta era urmărit cu deosebit interes mai ales din cauza chestiei asupra căreia se credea că se va lua decisiune senzațională. E vorba de *grevele în masă*, chestie pe care Bebel o asvîrlise în discuția congresului din anul trecut, ținut la Iena. D'atunci ea s'a discutat nu numai în sinul socialiștilor germani, dar și acelor din alte state. Pentru congresul din Mannheim era din destul de coaptă spre a fi supusă unei definitive hotărâri.

Bebel este o capacitate atât de strălucită, are asupra partidului socialist o influență atât de mare, în cât nici îndoială nu încap: ideia pusă în discuție de el, ori care ar fi ea, are să triumfe.

E bătrân, dar și azi vorbește cu atâta vervă, în cât răpește pe auditor, și din puterea cu care ținea piept lui Bismarck, n'a pierdut nimic. Din contră: a câștigat încă în ce privește autoritatea, căci dela Bismarck încoaci toți cancelarii au avut să sufere și adesea să mărturisească superioritatea minții lui.

Dacă Bebel se rostea deci pentru *greva în masă*, nici vorbă: congresul dela Mannheim așa era să decidă. Germania, prin urmare, s'ar fi aflat în ajunul unei lupte interne nemai pomenite, cu urmări incalculabile.

Bebel însă a pus în discuție ideia nu pentru a o realiza, ci pentruca înfierbântând, până și celor mai radicali să le demonstreze că *nu este bine a se face greve în masă*. Asemenea greve ar duce adică negreșit nu numai la ciocniri sângeroase cu armata, reprezentantă a puterii statului, dar la ruină economică, căci pe d'oparte s'ar ruina patronii, pe de alta ar ajunge în mizerie mii și mii de familii.

A se vărsa sânge, a zis Bebel, nu este cu cale decât într'un singur caz: când sunt în joc libertățile poporului.

În Germania azi însă libertățile publice nu sunt primejdiate, ci toți cetățenii se bucură de aceleași drepturi, alegerile parlamentare se fac pe baza sufragiului universal... »Dacă libertatea popoarelor ar ajunge amenințată, atunci și așa ar pune mâna pe armă toți, nu e nevoie de agitare și broșuri«, a zis Bebel. »Iar dacă nu este ideie care să câștige inimile, care pe cei slabi să-i facă tari, pe cei lași curagioși, zadarnic s'ar proclamă greva în masă ori anarhia complectă, nu s'ar găsi nimeni cine să se jertfească«.

Scurt: după ce anul trecut a pus-o în discuție, tot Bebel a pus la dosar chestia

grevei în masă, *declarându-se contra acestei idei*.

S'au aflat, bine înțeles, în sinul congresului și elemente mai radicale, care au susținut greva în masă și au acuzat pe Bebel că n'are curagiu să pornească lupta pe acest teren. Bătrânul li-a replicat însă că într'adevăr, nu simte curagiul a îmbrânci la dezastru pe nimeni!

De altmintreli chiar cei mai mari aderenți ai grevei în masă înțeleg să se proclame astfel de greve numai în cazul unui război, adică *pentru a împedecă războiul* pe care Germania l-ar porni contra unui stat ori altul, după cum s'a agitat ideia proclamării acestei greve și la caz dacă Germania ar avea de gând să intervină pentru potolirea revoluției din Rusia, deci în favorul țarismului.

Bebel nici chiar în acest caz nu crede că s'ar face bine proclamând greva în masă. Îndeosebi din motivul — cel principal — că și așa nu s'ar ajunge la rezultat. El a zis adică: »E sigur, că în caz de război extern, nici guvernul german n'ar stă cu mâinile în sân, să vadă ce vor socialiștii: aprobă ori nu războiul, ci numai de cât ar aresta pe șefi. Noi trebuie să ne împăcăm cu gândul că în Germania toate sunt altfel de cât în alte părți. Noi avem a face cu o împărăție de care n'a mai fost și poate că nu va mai fi«.

Congresul a primit părerile lui și astfel chestia grevei în masă s'a luat dela ordinea zilei, s'ar putea zice: a fost înmormântată.

Pentru școală. Luni, senatul școlar al Consistorului din Arad a ținut ședință plenară sub presidenția P. S. Sale Episcopului I. I. Pap, fiind de față domnii: Em. Ungureanu, V. Goldiș, Russu Șirianu, Iosif Moldovan, dr. G. Ciuhandu și preoții: Bibera, T. Vațianu și T. Oprean. S'au discutat și rezolvat chestiuni de mare importanță pentru mersul școalelor noastre confesionale.

„Zastava“, organul Sârbilor radicali înființat de Miletiți și condus azi de dr. Iasa Tomici, își serbează Duminecă jubileul de 40 ani al existenței sale. În Novi-Sad se vor aranja cu acest prilej mari serbări, la cari vor participa fruntași sârbi din toate părțile. Un program bogat s'a întocmit pentru comemorarea acestui eveniment de mare importanță în viața națională sârbă, căci »Zastava« și cei grupați în jurul ei a purtat o luptă dintre cele mai bărbătești pentru drepturile naționale sârbe.

România întreagă se asociază cu sufletul la aceste serbări și »Tribuna« urează confrăților dela »Zastava« toate puterile pentru ducerea la isbândă a cauzei cărei cu atâta credință s'au devotat!

Monumentul dela Caransebeș.

La 7 Octomvrie se desvâle în Caransebeș statuia M. Sale Împăratului și Rege Francisc Iosif. După cum știm, e întâia statuie care i-se ridică pe pământul patriei noastre. Foștii grănițeri români au dat deci cei dintâi bani pentru a se ridică M. Sale monument.

Fără îndoială: nici nu are M. Sa supuși mai credincioși de cât pe foștii grănițeri români.

Ar fi însă a pune adevărul sub obroc, dacă n'am face deosebire între dinasticismul grănițerilor și între politica dlui C. Burdea, care a luat inițiativa ridicării monumentului pe când se proslăvea până la pământ *guvernului liberal* și pe când credea că mai ales astfel își face renume la guvern. Dl Burdea n'a întrebat pe grănițeri cum sunt mulțumiți de când au ajuns pe mâna guvernelor liberale, ci a trimbițat că monumentul se ridică de bucurie și înfrumosenirea celor 30 de ani când granița a tost pusă sub scutul domnilor din Budapesta.

De sănătatea și viața M. Sale grănițerii întotdeauna se bucură. Ei au vărsat și sunt gata a vărsa sângele pentru Tron. Bucurie că a fost desființată granița să ne spună însă dl Burdea: care grănițer simte?

Chiar acum, în ajunul desvâlierii statuei, un grănițer ne scrie:

»Poporul grănițeresc de aici n'are nici un motiv să fie mulțumit cu desființarea graniței, dar n'are nici un motiv să fie mulțumit cu executarea legilor administrative, judecătorești, școlare și financiare, executare care la noi s'a dovedit de cea mai scumpă și mai rea de cât în ori ce alt stat.

»Acest nefericit popor are impresiunea firmă că organele de tot soiul ale guvernelor n'au fost și nu sunt puse aici spre binele populațiunii, ci ca să facă abuzuri, ilegalități și terorizări, cum însuși dl Constantin Burdea recunoaște în »Budapester Tagblatt« din 2 Septembrie a. c.

»Foștii grănițeri n'au uitat nedreptățile ce li-s'a făcut și li-se fac și acum cu școalele noastre naționale românești, cu băile Erculane, cu comunitatea de avere, cu ocupațiunile din izlaz, cu desființarea comuniunilor de casă, cu fondurile grănițerești, cu folosirea limbei românești, cu prigonirile la cari au fost supuși conducătorii nostri.

»Dacă au uitat puternicii liberali, n'au uitat grănicerii și nici nu vor uită dar nici nu vom încetă a lupta până nu vom vedea capitulând trufia și tirănia șovinistă și până nu vom vedea triumfând adevărata libertate și egalitate.

Toți știu însă, că dl Burdia s'a despărțit de mult de simțemintele pe cari le are obștea grănițerilor, că d-sa n'a umblat de cât în voia domnilor, ori cari ar fi ei, căci d-sa umblă azi în coada lui Andrassy cu umilința pe care a arătat-o lui Széll, Hédevary, Tisza și Fejervary, și dacă mâne ar fi stăpân peste țară Kossuth, nu cu politica lui de azi, dar cu aceea dela 14 Aprilie 1849, dl Burdia ar slugi cu aceeași »credință«. Pentrucă d-sa nu se conduce de credință, ci de interese. D-sa vrea să ajungă tot mai sus și bogat, nu-i mulțumit că din scriitorăș dela casa satului a ajuns ce este, ci pentru-ca să facă voia domnilor dela putere îl văzurăm: ne descrise toate așezămintele ca cele mai primejdioase locuri de uneltiri împotriva — statului.

Credința — dinasticismul — unei asemenea om nu trebuie deci confundată cu credința sfântă a grănițerilor.

Trecând pe dinaintea statuei din Caransebeș, grănițerii, da, își vor aduce aminte cu drag de zilele mari când ei și strămoșii lor au trăit în graniță sub scutul M. Sale, dar nici odată n'au să uite câte au avut de îndurat și au să sufere de când au ajunsă

pe mâinile fișpanilor ca Tabajdi și ceilalți — ori Doamne ferește — să n'ajungă cârmuiți și la comitat de Burdea. Statuia are să le spună: »Da, luptați, dragii mei, luptați cu credință adevărată, cum m'ați slugit pe mine și D-zeu vă va ajuta, că toate schimbările de sus vin, dela cel-ce umilește pe bogat și înalță pe sărac«.

Adunarea din Timișoara.

D-nii Crăciunel, Birăuț și Osvadă, după cum am anunțat deja, au convocat pe Duminică o adunare generală a țăranilor români din întreg statul ungar, pentru a pune la cale întemeierea unei tovărășii generale, cu un comitet în Budapesta și cu filiale și subcomitete pe sate. Scopul acestei tovărășii ar fi: valorizarea produselor muncii țăranilor și meseriașilor, mijlocindu-se vânzarea prin escluderea agenților, creându-se magazini, unde țăranii și-ar așeza produsele și de unde li-s'ar da avansuri; valorizarea muncii țăranilor, căutându-li-se lucru și nelăsându-i să fie exploatați, tot așa în ce privește pe meseriași.

S'ar crea apoi cursuri de seară, pentru că țăranii să învețe carte, bibliotecă populară, li-s'ar da foaie (în schimbul taxei — 20 fileri săptămânali — ce ar plăti) și așa mai departe o mulțime de proiecte menite a îndreptă soarta țăranilor.

Despre decursul adunării, ținute în sala bisericii din Timișoara-Fabric, dăm raportul de mai la vale.

S'au adunat câteva sute țărani, mai ales din jurul Timișorii. Au fost și câțiva meseriași. Din societatea inteligentă română din Timișoara n'a fost de față nimeni, nici parochienii d'acolo.

Adunarea s'a deschis la 9 1/2, doi dintre inițiatori (Birăuț și Osvadă) sosind târziu din cauza întârzierii trenului de Arad.

Adunarea a deschis-o dl Crăciunel bărbat simpatic și cu dor pentru înaintarea țărânimii, printr-o vorbire în care după ce a arătat violența cu care zierele din Timișoara au scris contra planului ce e vorba să se întrupeze și îndeosebi contra dsale, că îndrăznește a se amesteca în asemenea afaceri, deși este funcționar de stat, — în cuvinte bine simțite și făcând apel la dorul de propășire al fiecărui Român, arată ce s'a urmărit prin convocarea acestei adunări. Traiu bun și pentru țăranul muncit și neluat în seamă, fiecărui să-i deie puțință a trăi în țară, iar nu silit să ia lumea în cap, plecând la America. Și mai ales să ne păzim de dușmani, cari sunt: neștiința de carte și sora ei — sărăcia. Spune că politica va fi exclusă din această societate.

Intre aplauze termină recomandând ca biroul să se compună după cum urmează:

Prezident Iuliu Vuia, învățător în B. Comloș. Secretari dr. Ciupe, avocat în Lugoj și Tatar, învățător în S. Sebeș, verificatori Avram Corcea, Stoica, director de bancă, Satunou.

D. Birăuț, referent, arată înaintarea ce o fac toate neamurile și încetineala Românilor. Zice, că și cât progres s'a făcut, este a se mulțumi nu instituțiilor înalte, ci învățătorilor noștri.

Nu-i mulțumit cu progresul făcut pe teren economic, înființarea celor 114 bănci românești, ci progresul adevărat îl așteaptă dela întovărășiri. Face istoricului celei dintâi întovărășiri (în Anglia) și arată progresul imens ce s'a făcut de 60 ani încoați în Anglita, Franța etc. dând cifre statistice. Arată cum fac agenții ovrei prețul grâneilor și cât păgubesc astfel țăranii. Scopul întovărășirilor este a scăpa de speculanții ovrei și de a face noi prețul rodului muncii noastre. Vorbește pe larg despre felul cum s'ar răspândi cunoștința de carte.

Prezidentul Vuia îi mulțumește în numele adunării pentru referada instructivă.

Vorbește cu mult efect și descriind în vii culori năcazurile sătenilor și chipul cum de pe spinarea lor se îmbogățesc toate lipitorile, — țăranul Uroș Pățeanu din Nădlac. Arată ce au a-

juns Slovaci din Nădlac înființând conzumul: Ovrei au trebuit să închidă prăvăliile! Termină zicând că talpa țării se va îngrijii ca să înainteze, dacă nu-i are grija cei-ce calcă pe această talpă.

V. Osvadă arata cum atât Sărbii cât Sașii, deși sunt numai a 10 parte cât noi, ni-au întrecut pe cale economică. Au tovărășii multe și înfloritoare. La noi ce s'a făcut? Cele 114 bănci, mai mult sau mai puțin pentru procopsirea unora ori altora, iar bietul sătean până s'ajungă a căpăta bani, îl juipoaie toți. Mai ales agenții băncilor.

Citește proiectul de statut și-l explică.

Trei capitole a citit în liniște. După acestea niște așa ziși socialiști, (?) în realitate niște beți-vani însă, apoi băieți și niște lăpădături de femei germane încep un război drăcesc, strigând »abzug«. Țărânimia indignată contra acestor ticăloși, cari ocupaseră loc la mese încă de dimineață, era să sară asupra lărmuitoarelor. Cu mare greutate se face liniște și dl Osvadă urmează cu citirea statutelor.

La un moment dat iar izbucnește scandal. Socialiștii cer să vorbească Novák, o căpetenie a lor.

Acestuia i-se dă cuvântul spre a-și potoli »tovărășii« și a le spune că până nu se isprăvește cu cetirea statutelor, nu se poate vorbi.

Osvadă termină iar prezidentul pune întrebarea dacă adunarea primește proiectul de statut, deoarece la discuția pe articole nu s'a înștiințat nimeni la cuvânt. Cu mare însuflețire țăranii primesc proiectul de statut. Socialiștii fac însă un zgomot nebun. Strigă și țipă ca ieșite din fire îndeosebi femeile cari se postaseră la niște mese dinaintea tribunei biroului.

Intervine atât prezidentul Vuia, cu multă energie, cât și căpitanul de poliție, dar zgomotul nu încetează de cât după ce i-se acordă cuvântul lui Novák. Dar aceasta în loc să vorbească la obiect, face politică, vorbește despre partide apoi contra fruntașilor politici români, ceea-ce face pe prezident să-l cheme la ordine apoi a doua oră să-l anunțe că-i detrage cuvântul. Din public elementul țărănesc protestează și vrea să-l tragă jos de pe tribună, în cele din urmă pentru a se evita o încăierare te miri cu ce urmări, prezidentul îi detrage cuvântul iar căpitanul poliției dă ordin ca adunarea să se împrăștie. Este cert: pretenșii socialiști au fost puși la cale să înceneze scandalul. Din acest punct de vedere locul de adunare nici n'a fost bine ales, ci trebuia a se face întrunirea într'un centru românesc.

Deputatul Vasile Goldiș între alegători.

Duminică în 17/30 Septemvrie deputatul Vasile Goldiș și-a ținut darea de samă în comunele Groși, Dumbrăvița, Căpruța, Bătuța și Monoroștia.

Cu trenul de dimineața a plecat însoțit de dl Petru E. Papp, redactor la »Tribuna«. La gara dela Bărzava deputatul a fost primit de alegători în frunte cu simpaticul preot Dimitrie Maci din Căpruța, care în cuvinte bine simțite a salutat pe alesul poporului. Deputatul V. Goldiș a mulțumit pentru buna primire și apoi însoțit de mai multe trăsuri a plecat deadreptul la Groși, unde fusese avizată darea de samă la orele 10 a. m.

Dela Groși deputatul s'a întors la Dumbrăvița, unde întreg poporul era deja adunat la crucea din sat, în frunte cu judele comunal și cu cei trei frați Ștefănescu, cei mai bravi Români din valea Căpruței.

Aproape un ceas întreg a vorbit aici deputatul arătând poporului starea lucrurilor din casa țării și activitatea de până aci a deputaților naționaliști. În cuvinte convingătoare a vestit alegătorilor, că mântuirea noastră numai prin noi înșine se poate face, căci:

»Vai, mila dela străini,
Ca și umbra cea de spini!
Când gândești să te umbrești,
Mai tare te dogorești«.

Am remarcat în deosebi, că deputatul V. Goldiș vorbește curat pe graiul poporului, așa că îl înțeleg toți alegătorii.

De aici efectul, ce-l produce asupra ascultătorilor. La toate cele expuse prin deputat, alegătorii făceau cele mai nimerite observări, dovădind prin aceasta, că înțeleg deplin cele spuse. După terminarea dării de samă flăcăii într'un

cor improvizat de bravul învățător Cădaru au cântat »Mulți ani trăiască«, iar alegătorii au luat în mijlocul lor pe dl deputat, de care nu voiau să se mai despartă.

Datorința ne chemă însă în altă parte și astfel am plecat la Căpruța, unde deputatul și-a ținut darea de seamă la orele 2 d. a. înainte poporului, care era întreg adunat la casa harnicului comerciant român Cozma.

Deputatul împreună cu o frumoasă societate din loc a luat prânzul la familia preotului Dimitrie Maci, iar la orele 3 d. a. a plecat de aici la Bătuța, unde asemenea aproape 1 oră s'a ținut cu alegătorii săi asupra afacerilor obștești din țară și asupra mai multor chestiuni speciale ale comunei Bătuța.

Din Bătuța s'a întors la Monoroștie, unde la orele 6 era așteptat de alegători în frunte cu judele comunal și cu preotul Bartolomeiu Boni.

În toate comunele deputatul V. Goldiș a cercetat pe aderenții fruntași ai partidului național. În deosebi deputatul V. Goldiș afară de cele politice a ținut și acum să îndemne poporul prin cuvinte însuflețite la iubire neclintită pentru strămoșeasca noastră biserică. A dat din inimă iubitoare sfaturi și îndemn la viață cinstită și cum-pătată.

»Omul însuși este făptuitorul norocului său«, zicea dl Goldiș și arăta poporului, cum de cele mai multe ori pentru nefericirile, ce ne ajung noi înșine suntem de vină. În vorbe pline de foc sbicieu deputatul pretutindenii mai ales păcatul neiertat al beției.

Și ca adevărat apostol al luminei insistă cu deosebire pentru cercetarea școlii.

»Când fiecare Român va fi știutor de carte, se apropie ciastul mântuirii noastre«.

Mai ales în comuna Dumbrăvița, unde edificiul școlii confesionale este aproape ruinat, deputatul V. Goldiș în cuvinte înduioșătoare a îndemnat poporul, ca să pună cu toții umăr la umăr și încă anul viitor să ridice nouă zidire școlii românești, spre care scop/a oferit și din partea sa ajutor de 200 cor.

În toate comunele deputatul V. Goldiș a împărțit gratuit cărți folositoare pentru popor, ca și în chipul acesta să propage lumina între iubii săi alegători.

În modul acesta se făuresc legăturile neinvingibile între popor și conducătorii săi.

Revizuirea constituției și sufragiul universal.

Domnul Lutz Korodi refugiat în Germania dinaintea furiei șoviniste de acasă sub titlul de sus tractează în »Preussische Jahrbücher«, chestiunea reformei electorale în Austria și Ungaria pentru a cărei rezolvare s'au angajat ambele guverne, și acum adversarii reformei s'au pus pe lucru să scape de aceea reformă.

În Austria — zice dl Lutz Korodi — la propunerea polonului Szarzynsky, adversar reformei, electorale comisiunea reformei electorale a decis solicitarea unei comisiuni de 9, care să revizuiască §§ 11 și 12 a legii fundamentale austriace din 1867 aceea ce ar însemna, că reforma electorală, împedecată de acest băț pus în roatele ei, nu s'ar putea efectua în scurtul timp de 4 luni cât face durata perioadei legislative de acum.

Rămâne dar ca ministrul prezident v. Beck să afle o cale de a tăia firul acestei trăgânări, adevărat scoate bățul din roate căci dânsul într'atâta este angajat în această afacere, încât ori o rezolvează în actuala sesiune parlamentară, ori trebuie să tragă consecvențele unei căderi nu prea glorioase.

Guvernul unguresc, de silă, continuă d. Lutz Korodi, încă este angajat, — prin mandat dela coroană — la realizarea sufragiului universal. Dar acesta se știe ajută. Până mai ieri alaltăeri a tăcut ca peștele în apă despre modalitățile noului drept electoral și s'

mulțumit cu vizarea la studiile temeinice ce reclamă aceasta reformă, fără de cari — se zice — orice pripeală este identică cu lipsa sentimentului de datorie patriotică. Pe calea acesta vrea să-și lungească firul vieții guvernul kossuthist, a cărui misiune este legată de crearea reformei electorale, dar acesta insistă la viață mai îndelungată dacă nu pentru altceva, atunci pentru aceea ca să-și căpătuiască cât se poate de mulți aderenți în funcțiunile publice. Așa bunăoară un ministru căpătuește pe socrul fetei sale într'un oficiu mai înalt al justiției, al doilea și al treilea face în minister loc unor rătăciți și neînsemnați partizani ai săi, iar frațele ministrului de comunicație Francisc Kossuth, care până acum locuia molcom în Italia, apare deodată pe orizont și-și descoperă inima patriotică, că nu e străin de-a veni în Ungaria ca să fie directorul căilor ferate ungare. Cu alte cuvinte se fac încercări de acomodare întru toate referințelor din statele balcanice, de a căror unire cu Ungaria într'un puternic imperiu maghiar și altfel atât de bucuros visează politicianii maghiari de talie mai leventă.

În sfârșit trebuie să se spună și un cuvânt liniștitor în chestia reformei electorale și iată-l un oficios în »Zeit« din Viena descântă, că atâta se poate de acum spune că întocmai ca și în Austria și în Ungaria va fi conziderat »punctul de vedere național«, totodată să se scrie parlamentului, că deodată cu urgentarea reformei electorale își forțeză și dizolvarea sa, și fiindcă alegerile în Ungaria sunt plăceri din cale afără constituitoare, este de prevăzut cum își vor înfrâna nerăbdarea domniei situației din parlamentul maghiar. Puterea mișcătoare trebuie să se afle dar în Viena. Curtea însă nu poate admite »punctele de vedere naționale« dacă e ca întreaga reformă electorală să nu se facă de nimica. Ca înțeles europeanesc vorbind aceasta n'ar fi altceva, decât noua sancționare a absolutei dominațiuni maghiare cu eschiderea unei participări vrednice de amintire a majorității populațiunii nemaghiare în reprezentanța țării. Atunci schimbarea ar conzista numai în aceea, că acest absolutism în viitor ar figura sub firma falsă a îndreptățirii egale politice.*) Deja admiterea prealabilă a unui atare proiect de lege ar atrage după sine incalculabile pagube pentru prestigiul Coroanei: depozitarii puterii i-ar încurajă la nouă năvăliri împotriva unității imperiului, iar nemaghiarii, blând spus, ar fi formal împinși la o opoziție neamicală față de dinastie. În curtea din Viena însă sigur nu se simte lipsa unor noi conflicte interne.

Până aici dl Lutz Korodi. Ziarele de astăzi ne surprind cu știrea că guvernul a adoptat sistemul pluralității votului electoral pus la noi pe bazele »punctului de vedere național«. Astfel că se formează anumite clase de alegători, formate după interesele maghiarilor.

Sistemul votului plural consistă în aceea, că un alegător, după stările prevăzute în lege să aibă mai multe voturi. Vor avea dar mai multe voturi cei-ce aparțin claselor maghiare. În chipul acesta numărul alegătorilor vor fi 2—2.5 milioane în țară, dintre cari jumătate compuși din un fel de viriliști maghiari, iar cealaltă jumătate rămâne

apoi compusă din adevărații alegătorii pe baza censului. Va să zică stăm la frângerea pânilor. Să stăm bine, să stăm cu frică sfânta jertfă cu pace să o aducem. Totul, dar totul tot, pentru națiune, aceasta să se știe și în Budapesta, și în Viena deopotrivă. Nici lași nici trădători de neam nu vom fi în gura morții ce ni-se deschide. Amin!

Din Dietă.

Marți în 2 Oct. n. comisiunea verificătoare a IX-a a ținut ședință sub presidiul deputatului *Malatinszky György*, fiind notar *Vasilie Goldiș*. Acestei comisiuni i-s'au avizat spre pertractare și decideră mandatele deputaților conte *Karácsonyi Jenő* și conte *Üchtritz-Amade Emil*. În ședința de ieri comisiunea a ales referenți pe deputatul *Markbot Aladár*, căruia i-s'a predat spre referare mandatul contelui *Karácsonyi* și pe deputatul *Vasile Goldiș*, care va avea să refereze în cauza mandatului contelui *Üchtritz*. Ședința proximă s'a fixat pe ziua de 27 Oct. n.

Din Rusia.

Jertfele revoluționarilor. *Petersburg*, 2 Octomvrie. Ziarele au făcut statistica celor uciși ori greu răniți de revoluționari în intervalul dela 1 Februarie 1905 până în Maiu 1906. Iată această listă:

- 34 guvernatori și căpitani orășenești,
- 38 oficeri de poliție.
- 410 polițiști,
- 184 jandarmi de pe sate,
- 17 oficeri de jandarmi,
- 56 detectivi,
- 164 soldați,
- 61 oficeri de armată,
- 196 funcționari,
- 31 preoți,
- 49 mari proprietari,
- 64 fabricanți.

Cu totul 1421 persoane.

E de însemnat însă că mai ales din Maiu încoaci, de când s'a disolvat Duma, revoluționarii au omorât mulțime de persoane, și încă sus puse.

Selbătici rusească. *Odesa*, 2 Octombrie. 97 țărani au nimicit roadele de pe moșia proprietarului lor din Cherson. După ce au nimicit și Castelul, a sosit șeful poliției, cu o sotnie de cazaci, care a dat ordin ca toți sătenii să fie strânși grămadă. A trimis după preot să cuminece pe toți țărani. A dat apoi ordin cazacilor să omoare pe toți țărani. Cazacii călări începură atunci a lovi cu cnutul (biciu scurt cu mai multe sfărcuri plumbuite) în mulțime, după ce însă în timp de 4 oare n'au putut omori mai mult de 23 persoane, bărbați, femei, dintre care multe bătrâne și mulți copii, și obosiseră, șeful de poliție a scos din mulțime bărbații scăpați teferi și i-au pus să omoare cu băta pe proprii părinți, frați, copii.

Eri s'a ținut judecată asupra celor întâmplăte și s'a dovedit că cari au nimicit hambarele și castelul proprietarului, fugiseră nainte de a sosi Cazacii, cei omoriți sunt absolut nevinovați. În asemenea împrejurări președintele tribunalului a demisionat, ceilalți juzi totuși au osândit, încă pe 63 țărani.

D'ale învățătorilor.

Către învățătorii români greco catolici din »Desp. Alba-Iulia« al Reun. Archidiecezane! Zilele de 22, 23, 24 Oct. st. n. a. c. și cele următoare vor fi din nou zile de sărbătoare pentru învățătorii din vasta Archidieceză!

Pe atunci e convocată *adunarea generală a reuniunii noastre* la Blaj, care după toate semnele și mișcările din sinul învățătorimei noastre va fi cercetată aproape de toți învățătorii Archidiecezei, fiindcă în această adunare se vor pertracta multe chestii cari privesc școala și pe învățător; iar de acolo vom pleca în grup la expoziția din București.

Fraților! e vorba de un grup recte de un corp de 600 de învățători! Acuma să va vedeți că cine e vrednic de a purta acest nume. Acuma se vor vedeți și cunoașteți și cei-ce așteaptă să le sboare »pasărea friptă în gură!«

— La voi, din acest *despărțământ*, cari totdeauna a-ți alergat când v'am chemat, apelez cu toată dragostea colegială, ca să veniți până la locuința subscrisului *Sâmbătă în 6 Oct. st. n. la 10 ore p. m.*, pentru a ne conzultă în meritul celor amintite. E vorba, ca »desp. nostru« să dea dovadă și acuma, că e la locul său.

Până la uñul să participăm la această adunare și la frumoasa *escursiune proiectată!*

Vă aduc aminte, fraților, că aceasta nu o vom ajunge poate de două ori în viață. De spese nu vă prea temeți, că vrednicii noștri fruntași, On. birou central, va face — așa cred — tot posibilul ca să fie spesele mai mici de 80 cor., cu atât mai vartos că au fost »grupuri« a căror membri au participat la expoziție solvind câte 30—40 cor. unul.

Să fim siguri că frații din România ne vor întâmpina și pe noi »600 de învăț« cu aceiași dragoste și cu aceleași favoruri ca și pe alții.

Alba-Iulia, în 1 Oct. 1906. *Ioan Pampu*
președintele desp.

De peste săptămână.

— **Emigrările** de toamnă, după cum scrie »*Bevándorló*« din America, au început anul acesta mai de vreme ca altădată și numărul emigranților este din ce în ce tot mai mare. Ungaria a ajuns, în privința asta, la locul întâi. În săptămâna trecută au emigrat 2589, numai în America de Nord. Dintre aceștia au fost Unguri 516, Slovaci 1230, Croați 400, Șvabi 316 iar Români 127.

— **Din Oradia-Mare ni se scrie:** Aici în Oradie numărul iuriștilor români e ca nici-odată de mare. Cu atât mai mulți sunt și maghiaronii. Amintesc dintre ei pe cei cari sunt susținuți de instituțiile românești. Așa d. e. Pelle anul III. stipendist al unei fundații gr.-cat. din Lugoș neagă că e Român, de noi își bate joc, și culmea, a fost ales vice-președinte la cercul de lectură al iuriștilor maghiari.

Al 2-lea e Pescariu, iurist an I, din Csaba, stipendist al fundațiunii Gozdsu.

Brau, Huț, Petran, cari — împreună cu cei dinainte — încontra deciziunii luate de noi, ca la alegerile academice să fim pasivi, au purtat până, demonstrativ votând cu »patrioții. Mai e de spus, că aceștia nu convin cu noi, la biserică nu merg — asta le *impune* însă regulamentul undațiunii — ci toată ziua se dau în coate cu iuriștii unguri prin cele cafenele.

— **In loc de pâine — moarte.** În părțile bihorene zâlnic se răresc brațele vângoase; căci în urma sărăciei trebuie să plece în America, unde să-și câștige pâine de toate zilele. Din comuna Hodiș au plecat până acum 20 de inși, cari ademenesc și pe alții. Astfel a plecat și Ion Buciuman. El însă n'a avut norocul să ajungă pe pământul uscat din lumea nouă, căci a murit pe drum.

Acasă i-a rămas soția și trei copilași, cari se luptă acum cu cea mai mare mizerie.

— **Alegere de preot.** Marți a fost alegere de preot în comuna Mizieș din Bihor. A fost ales teologul Florian Goina, tinăr cu bune pregătiri. E însă din cale afară regretabil, că tot mai sunt oameni cari abuzează de sfînțenia constituției noastre bisericesti și recurg la mijloace corumpătoare în loc să se purceadă pe cale cinstită.

*) »Népszava« prerinde a ști din izvor sigur, ca în proiectul de lege este cuprins, că: »în chestia unui mandat atacat pe motiv de agitare, nu va decide Curia ci Dietă«, care de sigur va scutura de pe corpul său pe cei-ce i va afla inconvenienți pentru sine.

Domnul deputat Vasile Goldiș își va ținea Duminecă darea de samă în Berzova la orele 9, în Conop la orele 11 și în Odvoș la orele 3 d. a.

— **»Pesti Hirlop«**, ziarul lui Bánffy a intentat proces de presă ziarelor »Független Magyarországnak«, »Magyar Szó«, »Népszava« și »Budapesti Napló« deoarece-ce acestea susțin că a primit dela guvernul lui Fejérvary 300.000 fl.

— **Furtuni și inundațiuni.** Madrid. Tempeste teribile s'au deslășnuit în provinciile Alicante, Grenada și Murcia. Inundațiile a oprit circulațiunea trenurilor. Recolta este perdută. Numeroase case s'au prăbușit.

In comuna Santonavea s'au pescuit până acuma 25 cadavre.

Cîrta Rambla s'a revărsat pe o întindere largă. Pagubele sunt foarte mari. Sunt temeri ca numărul victimelor să nu fie foarte mare. S'au organizat ajutoare în toată Spania.

— **Pustiirea unui oraș.** O telegramă din New-York anunță că orașul Mobil din Alabama a fost aproape nimicuit prin orcan și rupere de nori. Potopul a inundat cinci cartiere din partea comercială a orașului. Multe case, între acestea și catedrala s'a surpat, mai multe corăbii s'au scufundat, și matrozii s'au înecat în mare. În oraș au murit 75 persoane. Mulți, negri, cari au voit să fure, au fost omorîți. Apa e de 5 urme în oraș.

— **Alegere de preot.** In comuna parochială Tinca (Bihor), care de ani îndelungați n'a avut păstor sufletesc, a fost ales cu totalitatea voturilor dl Nestor Popa.

Voturile date acestui vrednic tinăr, sunt date cu vrednicie.

— **Atentat la onoarea unei fete.** În Viena a produs mare senzație următoarea întâmplare: Un avocat al cărui nume poliția nu l-a dat publicității, dar se știe că se începe cu litera G. a făcut cunoștința unei domnișoare care scria la mașină în cancelaria unui coleg al său. Această domnișoară era o blondă nostimă, anume Sofia B. La câteva zile după cunoștință Sofia B. primi dela avocatul în chestie o scrisoare în termeni oficioși prin care o angajă în cancelari lui oferindu-i 160 coroane lunar, și o invită ca pentru a se înțelege mai bine să meargă în ziua următoare la orele 12 în cancelaria lui.

Fata a alergat cu bucurie la întâlnire. Dar cum intră ea la avocatul G. tot personalul plecă și rămaseră ei doi.

După câteva cuvinte de introducere G. zise: — Ști domnișoară că te ador —!
— Mă rog domnule — zise fata — acum nu e vorba de aceasta.

— Ba da, ba da... despre aceasta e vorba...
Și în momentul acesta se aruncă asupra fetei s'o îmbrățișeze. Se încinse o luptă înverșunată din care fata eși învingătoare, reușindu-i să scape pe ușa. Alergă cu părul despletit direct la avocatul unde eră angajată și îi povestii totul.

— **Sibienii în Craiova.** Craiova, 1 Oct. Luni după prânz a sosit aici »Reuniunea română de cântări din Sibiu. La gară cântăreții Români au fost primiți între sunetele muzicii militare de mii de cetățeni. Au vorbit primarul Chintescu și deputatul Guran. A răspuns dr. M. Cristea. S'a format apoi un grandios cortegiu de peste 5000 oameni. Sara Reuniunea din Sibiu a dat acolo un concert în sala Bellevue.

— **Congres.** În Martie 1907 se va deschide la Paris un un Congres internațional de igienă practică, de cel mai înalt interes social.

Congresul e împărțit în opt secțiuni: alimentațiune, colonii, copilăria, campaniile, atelierele, alcoolismul, etc.

— **Hoție și jaf îndrăzneț** au săvârșit Duminecă noaptea 10 indivizi rămași necunoscuți, cari au intrat în casa negustorului de lemne și scânduri Kovács Géza din Kecskemét și după ce au legat fedeleș pe pazitorul Sutos, l'au dus în pivniță. Au spart apoi ușa cancelariei, de unde au dus casa Wertheim (grea de 150 kgr.) aruncând-o peste zidul înalt de 2 metri.

Intr'astea s'a deșteptat și negustorul Kovács a ieșit în curte și a tras cu revolverul. Răspunsul a fost 8 focuri de revolver, ceea-ce a silit pe comerciant să intre iar în casă.

Hoții au dus cassa cu bani, au spart-o și au

luat din ea banii, vre-o 4000 coroane, iar hârțiile de cancelarie le-au aruncat în șanț.

Poliția caută pe cepete, dar n'a dat încă de urma hoților. Se crede că va fi tot banda care a comis tâlhăria și omorul din Fülöpszallás.

— **Dirigentul corului »Reuniunii de muzică din Sibiu«** dl Kirchner — scrie »Dimineața« — a fost angajat în locul dirigentului corului dela »Liedertafel« din București dl Th. Graff.

— **Bustul lui Zola.** Duminecă s'a inaugurat la Médan, locul favorit alui Zola, bustul ridicat de admiratorii marelui romancier. La sărbare a fost reprezentat și ministrul de culte. În public era soția lui Zola, fiică-sa și fii. Dreyfuss și generalul Piquet de asemeni au fost de față. Ei nu găseau cuvinte destul de calde pentru a lauda bărbăția și energia cu care Zola a luptat în favorul dreptății, scăpând dela peire pe Dreyfuss.

— **Un milion bani falși.** Din Roma se scrie că în orașul Laccé s'a descoperit o bandă care a falsificat bancnote grecești în valoare de un milion. Capul bandei e un tinăr din bună familie și falsificările sunt perfecte. Se înțeiege întreaga bandă a fost arestată.

— **33 ore pe apă.** În portul Savona din Italia a sosit vaporul »Hornelon«, care aproape bord și pe locotenentul de marină Laurent Guezet, singurul care a scăpat cu viață cu prilejul catastrofei vasului »Cort Cole« scufundat în canalul La manche. Numitul oficer s'a ținut 33 ore pe apă, cu ajutorul brăului său de salvare. Era aproape mort de frig și foame, când a dat peste el vaporul »Hornelon«.

— **Proculus preoților Todor Muntean și Nicolae Muntean din Delinești.** Procurorul regesc din Lugoj a acuzat pe domnii preoți, că în în 29 Aprilie a. c. înainte de ameazi, după ce au ieșit din biserică, ar fi ținut înaintea bisericii unui grup cam de 100 de oameni, o vorbire, în care ar fi atârșat pe Români contra Ungurilor.

Pertractarea a fost pusă pe 29 l. c. Fiind preotul Nicolae Muntean rău bolnav s'a prezentat numai peotul Todor Muntean cu apărătorul său dr. Stefan Petrovițiu.

Acuza a susținut-o vice-procurorul Barta, iar senatul s'a compus din St. Zakariás ca președinte și din Aug. Miess și Ilie Cismaș ca votați.

Mai întâi s'au ascultat martorii acuzei, cari însă n'au confirmat acuza, ba din contră au fașionat sub jurământ, că ei n'au spus pretorelui Wekerle când i-a ascultat, ce acela a luat la protocol, ca și când ar fi spus ei.

Pertractarea continuativă se va ținea în 6 l. c. la 9 ore, când vor fi ascultați ca martori ai acuzei birtașul Leopold Stern și primarul Janeș Baba, apoi martorii apărării.

Un incident caracteristic.
La întrebarea apărătorului, că ce pricină a avut cu Konopaszek László, slujbașul domniei, martorul Janeș Sfetcu fașionează că înainte de alegerea din Zorlențul-mare Konopaszek îl pârăse la pretura din Rețița pentru niște fân furat dela domnie. Înainte de alegere a venit la el Konopaszek și i-a zis: Dacă votezi cu Gränzenstein, atunci scriu domnului solgăbirău și te iartă de pedeapsa fânului. Janeș Sfetcu, om sărac, a zis »da« și a și votat pentru Gränzenstein. Cu toate acestea a fost după alegere în 5 Iunie citat la pretură pentru fân. La întrebarea pretorului Wekerle: pentrucă ai furat fânul dela domnie, vei fi aspru pedepsit, Janeș Sfetcu a răspuns: Bine, die, cum să fiu eu pedepsit pentrucă dl Konopaszek a zis înainte de alegere, că dacă votez cu Gränzenstein, atunci nu mă pedepsește cu nimic. Ori poate că nu V'a scris, cum a zis că Vă face cunoscut? Atunci răspunsul solgăbirăului a fost: Bine, dragul meu, dute acasă, n'ai cu nimeni nimic.

Această fașiune a făcut-o Janeș Sfetcu în fața lui Konopaszek, care n'a culezat să-i contrazică, președintele Zakariás a dispus însă ca această fașiune să nu se introducă în protocol.

Acest incident e foarte caracteristic, chiar în ceea-ce privește modul cum se face la noi — în procese de natură politică — justiție. Pe semne este efectul laudatelor ordinațiuni ale lui Polonyi!

— **Renunțarea unei întreprinderi.** Se știe că dl Wellmann, care plecase la Spitzberg, spre a merge cu un balon diriabil până la polul Nord, a trebuit să renunțe la încercarea sa.

El a declarat unui ziarist că va face o nouă încercare în luna Maiu.

— **Adresa de simpatie a Occidentului pentru Duma dizolvată.** Delegația engleză alcătuită în cea mai mare parte din deputați lucrători și democrați va înmănuia fostului președinte al Dumei, Muromzew, la 16 Octombrie, adresa redactată acum câteva luni, în care reprezentanții națiunii engleze repetă frumoasa glăsuire a primului-ministru Sir Henry Bannermann: »Duma e moartă, trăiască Duma«.

Ziarul »Retz« află că deputația engleză s'a pus în legătură cu oamenii politici francezi și italieni, ca să se înmâne lui Muromzew trei adrese de simpatie în acelaș timp.

— **Avaritjie pedepsită.** Un negustor din Havnova a expediat acum câteva zile, un colet pe care-l înregistrează. Acest pachet n'a sosit încă la banca pentru care e destinat. El conține suma de 111.000 marci în bancnote și în hârții de valoare. Toate căutările au rămas fără de efect.

Expeditorul nu va lua decât 42 mărci, taxă pe care o plătește poșta pentru plicurile recomandate și pierdute. Dacă expeditorul ar fi declarat toată valoarea ar fi plătit cu 20 de mărci mai mult, în caz de pierdere însă poșta l'ar fi achitat pe deplin.

— **Un plan al revoluționarilor ruși.** După ce au studiat mult timp mijloacele practice de a face să sară în aer Peterhoful, revoluționarii au ajuns pare-se, la încheierea că dat fiind chipul cum e păzit castelul imperial, le-ar fi cu neputință de a se apropiă de el nici pe mare nici pe uscat.

Atunci ar fi hotărât să ajungă la el pe cale aeriană; și-ar fi cumpărat deci în străinătate două baloane cu cârmă modelul cel mai nou; niște aeronauți îndrăzneți și încercați ar fi primit să le dirijeze și n'ar mai aștepta decât clipa prielnică spre a se lăsa noaptea în spațiu a trece granița rusească într'un anumit punct și a se duce să plutească d'asupra Peterhofului, de unde ar lăsa să cadă d'asupra palatului imperial un număr oare-care de bombe de o formidabilă capacitate explozivă care ar cășună un dezastru imens și de nereparat.

— **Bogăția României.** După o statistică apărută de curând se găsesc actualmente în țară 156 veterinari din cari numai 87 fac serviciul la sate, restul fiind în serviciul orașelor, la căile ferate pentru transporturi de animale, la abatorii și la punctele de frontieră.

Mai sunt și 35 veterinari militari cari nu compează decât pentru caii armatei.

Animalele sunt repartizate astfel: 2.545.851 bovidee, 864.424 cai, 43.375 bivoli și bivoliți, 2.656.444 oi, 1.700.000 porci, 232.515 capre și 7704 asini și catări la o suprafață de 129.848 km. m. cât are țara.

Pentru fie-care din 78 veterinari despre cari am vorbit mai sus, revine deci 22.639 bovidee, 6557 bivoli și bivolițe, — 11083 cai, 72.505 oi, 21.797 porci, 2983 capre și 89 asini și catări, deci în total, 141.661 animale de fiecare veterinar, pe un teritoriu de 1667 km. p. de fie-care medic veterinar.

— **Ca o femeie.** Sunt câteva zile de când Gabriel d'Anunzio, scriitorul italian, intentă proces unui vecin pentrucă i-a omorât cănele. Cum președintele tribunalului l'a întrebat de vârstă, autorul »Copilului Voluptății« afirmă că nici femeile nici artiștii nu trebuiesc întrebați de vârstă. Președintele invocând legea, Gabriel d'Anunzio declară că are »treizeci și nouă de ani«.

— **Alte milioane.** După doi ani de grele încercări pentru biată țărănime, după doi ani neroditori și după mai mulți ani de ex-lex, ce a oprit în loc mersul regulat a le afacerilor țării, se înțelege, că un guvern conștientios și cu atragere de inimă pentru popoarele acestei țări, n'ar fi lucrat mai potrivit și mai just, decât dacă după neajunsuri năpraznice mai ștergea ceva din cheltuelile statului, dar lucrurile se petrec la noi întors. Budgetul s'a mărit cu 600 milioane, iar acum ministrul comun de miliție, cere alte 60 milioane pentru armată.

Cu aceasta afacere se vor ocupă delegațiunile cât mai curând.

Astfel se apără interesele țării? Și astfel vom înbunătăți soarta atât de ticăloasă a poporului de rând?